राज्यसेवा (मुख्य) परीक्षा - २०१८ परीक्षा दि. १८ ऑगस्ट, २०१८

A ← संच क्रमांक

2018

प्रश्नपुस्तिका क्रमांक
BOOKLET NO.

S11

202717

प्रश्नपुस्तिका

सामान्य अध्ययन – I

वेळ : 2 (दोन) तास

एकूण प्रश्न : 150
एकूण गुण : 150

सूचना

(1) सदर प्रश्नपुस्तिकेत 150 अनिवार्य प्रश्न आहेत. उमेदवारांनी प्रश्नांची उत्तरे लिहिण्यास सुरुवात करण्यापूर्वी या प्रश्नपुस्तिकेत सर्व प्रश्न आहेत किंवा नाहीत याची खात्री करून घ्यावी. असा तसेच अन्य काही दोष आढळल्यास ही प्रश्नपुस्तिका समवेक्षकांकडून लगेच बदलून घ्यावी.

परीक्षा-क्रमांक [ ] केंद्राची संकेताक्षरे ... शेवटचा अंक

(2) आपला परीक्षा-क्रमांक ह्या चौकोनांत **न विसरता बॉलपेनने** लिहावा.

(3) वर छापलेला प्रश्नपुस्तिका क्रमांक तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर विशिष्ट जागी उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे **न विसरता नमूद करावा.**

(4) (अ) या प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाला 4 पर्यायी उत्तरे सुचविली असून त्यांना 1, 2, 3 आणि 4 असे क्रमांक दिलेले आहेत. त्या चार उत्तरांपैकी सर्वात योग्य उत्तराचा क्रमांक उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर नमूद करावा. अशा प्रकारे उत्तरपत्रिकेवर उत्तरक्रमांक नमूद करताना तो संबंधित प्रश्नक्रमांकासमोर छायांकित करून दर्शविला जाईल याची काळजी घ्यावी. **ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे, पेन्सिल वा शाईचे पेन वापरू नये.**

(ब) **आयोगाने ज्या विषयासाठी मराठी बरोबर इंग्रजी माध्यम विहित केलेले आहे. त्या विषयाचा प्रत्येक प्रश्न मराठी बरोबर इंग्रजी भाषेत देखील छापण्यात आला आहे. त्यामधील इंग्रजीतील किंवा मराठीतील प्रश्नामध्ये मुद्रणदोषांमुळे अथवा अन्य कारणांमुळे विसंगती निर्माण झाल्याची शंका आल्यास, उमेदवाराने संबंधित प्रश्न पर्यायी भाषेतील प्रश्नाशी ताडून पहावा.**

(5) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत. यास्तव सर्व प्रश्नांची उत्तरे द्यावीत. घाईमुळे चुका होणार नाहीत याची दक्षता घेऊनच शक्य तितक्या वेगाने प्रश्न सोडवावेत. क्रमाने प्रश्न सोडविणे श्रेयस्कर आहे पण **एखादा प्रश्न कठीण वाटल्यास त्यावर वेळ न घालविता पुढील प्रश्नाकडे वळावे.** अशा प्रकारे शेवटच्या प्रश्नापर्यंत पोहोचल्यानंतर वेळ शिल्लक राहिल्यास कठीण म्हणून वगळलेल्या प्रश्नांकडे परतणे सोईस्कर ठरेल.

(6) उत्तरपत्रिकेत एकदा नमूद केलेले उत्तर खोडता येणार नाही. नमूद केलेले उत्तर खोडून नव्याने उत्तर दिल्यास ते तपासले जाणार नाही.

(7) **प्रस्तुत परीक्षेच्या उत्तरपत्रिकांचे मूल्यांकन करताना उमेदवाराच्या उत्तरपत्रिकेतील योग्य उत्तरांनाच गुण दिले जातील. तसेच "उमेदवाराने वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी स्वरूपाच्या प्रश्नांची दिलेल्या चार उत्तरापैकी सर्वात योग्य उत्तरेच उत्तरपत्रिकेत नमूद करावीत. अन्यथा त्यांच्या उत्तरपत्रिकेत सोडविलेल्या प्रत्येक तीन चुकीच्या उत्तरांसाठी एका प्रश्नाचे गुण वजा करण्यात येतील".**

पर्यवेक्षकांच्या सूचनेविना हे सील उघडू नये

SEAL

ताकीद

ह्या प्रश्नपत्रिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ संपेपर्यंत ही प्रश्नपुस्तिका आयोगाची मालमत्ता असून ती परीक्षाकक्षात उमेदवाराला परीक्षेसाठी वापरण्यास देण्यात येत आहे. ही वेळ संपेपर्यंत सदर प्रश्नपुस्तिकेची प्रत/प्रती, किंवा सदर प्रश्नपुस्तिकेतील काही आशय कोणत्याही स्वरूपात प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्षपणे कोणत्याही व्यक्तीस पुरविणे, तसेच प्रसिद्ध करणे हा गुन्हा असून अशी कृती करणाऱ्या व्यक्तीवर शासनाने जारी केलेल्या "परीक्षांमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचा अधिनियम-82" यातील तरतुदीनुसार तसेच प्रचलित कायद्याच्या तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती कमाल एक वर्षाच्या कारावासाच्या आणि/किंवा रुपये एक हजार रकमेच्या दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल.

तसेच ह्या प्रश्नपत्रिकेसाठी विहित केलेली वेळ संपण्याआधी ही प्रश्नपुस्तिका अनधिकृतपणे बाळगणे हा सुद्धा गुन्हा असून तसे करणारी व्यक्ती आयोगाच्या कर्मचारीवृंदापैकी, तसेच परीक्षेच्या पर्यवेक्षकीयवृंदापैकी असली तरीही अशा व्यक्तीविरूद्ध उक्त अधिनियमानुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती शिक्षेस पात्र होईल.

पुढील सूचना प्रश्नपुस्तिकेच्या अंतिम पृष्ठावर पहा

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

1. इ.स. 1818 नंतर महाराष्ट्रात माउंट स्टुअर एल्फिन्स्टनने विविध भागामध्ये अधिकारी नियुक्त केले होते. ते भाग व अधिकारी यांच्या जोड्या जुळवा.

(a)	खानदेश	(i)	पॉटींजर
(b)	धारवाड	(ii)	हेन्री रॉबर्टसन
(c)	पुणे	(iii)	थॅकरे
(d)	अहमदनगर	(iv)	कॅ. ब्रिग्ज

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(2)	(iii)	(ii)	(i)	(iv)
(3)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)
(4)	(i)	(iv)	(iii)	(ii)

After 1818, Mount Stuart Elphinstone had appointed different officers for different regions in Maharashtra. Match the regions and the officers.

(a)	Khandesh	(i)	Pottinger
(b)	Dharwad	(ii)	Henry Robertson
(c)	Pune	(iii)	Thackeray
(d)	Ahmednagar	(iv)	Captain Briggs

Answer options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(2)	(iii)	(ii)	(i)	(iv)
(3)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)
(4)	(i)	(iv)	(iii)	(ii)

जोड्या जुळवा.

(a)	श्रीराम करुणा	(i)	नरहरी
(b)	श्री समर्थ करुणा	(ii)	गिरीधर
(c)	गंगारत्नमाला	(iii)	श्रीधर
(d)	नवरत्नमाला	(iv)	दिनकरस्वामी

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iv)	(ii)	(i)	(iii)
(2)	(i)	(iii)	(ii)	(iv)
(3)	(ii)	(iv)	(iii)	(i)
(4)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)

Match the following.

(a)	Shri Ram Karuna	(i)	Narahari
(b)	Shri Samartha Karuna	(ii)	Giridhar
(c)	Gangaratnamala	(iii)	Shridhar
(d)	Navaratnamala	(iv)	Dinkarswami

Answer options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iv)	(ii)	(i)	(iii)
(2)	(i)	(iii)	(ii)	(iv)
(3)	(ii)	(iv)	(iii)	(i)
(4)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)

भारतीयांच्यातील राष्ट्रीयत्त्वाच्या भावनेला दाबून टाकण्यासाठी ब्रिटीश सरकारने पुढीलपैकी कोणते प्रतिगामी उपाय योजले होते ?

(a) व्हर्न्याक्यूलर प्रेस ॲक्ट (b) आर्मस् ॲक्ट

(c) लायसन्स् ॲक्ट (d) लँडस् ॲक्ट

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (c) फक्त (2) (b), (c) आणि (d) फक्त

(3) (a), (c) आणि (d) फक्त (4) (a), (b) आणि (c) फक्त

Which of the following were the reactionary measures of the British Government to suppress the feeling of nationalism from among the Indians ?

(a) The Vernacular Press Act (b) Arms Act

(c) License Act (d) Lands Act

Answer options :

(1) (a) and (c) only (2) (b), (c) and (d) only

(3) (a), (c) and (d) only (4) (a), (b) and (c) only

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

4. जोड्या जुळवा.

(a)	गोविंदाग्रज	(i)	रामचंद्र वि. टिकेकर
(b)	बालकवी	(ii)	द्वारकानाथ मा. पितळे
(c)	धनुर्धारि	(iii)	राम गणेश गडकरी
(d)	नाथमाधव	(iv)	त्र्यंबक बा. ठोंबरे

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)
(2)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(3)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(4)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)

Match the following.

(a)	Govindagraja	(i)	Ramchandra V. Tikekar
(b)	Balkavi	(ii)	Dwarkanath M. Pitale
(c)	Dhanurdhari	(iii)	Ram Ganesh Gadkari
(d)	Nathmadhav	(iv)	Tryambak B. Thomre

Answer options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)
(2)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(3)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(4)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)

---

5. "ब्राम्होसमाज" स्थापन करण्यापूर्वी राजा राममोहन रॉय यांनी इ.स. 1815 साली 'आत्मीय सभा' स्थापन केली, त्यावेळी त्यांच्या बरोबर खालील कोणते सहकारी होते ?

(a) द्वारकानाथ टागोर, प्रसन्नकुमार टागोर
(b) डॉ. राजेंद्रलाल मिश्र, राजा कली
(c) शंकर घोषाल, आनंद प्रसाद बॅनर्जी
(d) केशवचंद्र सेन, देवेंद्रनाथ टागोर

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (d) फक्त (2) (b), (c) आणि (d) फक्त
(3) (a), (b) आणि (c) फक्त (4) (d) फक्त

Who from the following members were with Raja Ram Mohan Roy when he established 'Atmiya Sabha' in 1815 before establishing 'Brahmo Samaj' ?

(a) Dwarkanath Tagore, Prasannakumar Tagore.
(b) Dr. Rajendralal Mishra, Raja Kali.
(c) Shankar Ghoshal, Anand Prasad Banarji.
(d) Keshav Chandra Sen, Devendranath Tagore.

Answer options :

(1) (a) and (d) only (2) (b), (c) and (d) only
(3) (a), (b) and (c) only (4) (d) only

---

6. 1842 साली __________ या वृत्तपत्रातील लेखामधून इंग्रजी भाषेवर प्रभुत्व मिळवण्याची गरज अधोरेखित केली होती.

(1) दर्पण (2) ज्ञानोदय (3) मराठा (4) दीनबंधु

__________ this newspaper in 1842 had an article that underlined the necessity of mastering the English Language.

(1) Darpan (2) Dnyanoday (3) Maratha (4) Deenbandhu

---

7. __________ यांनी स्पष्ट केले की त्यांचा विरोध परकीय सरकारच्या हिंदुंच्या सामाजिक सुधारणात ढवळाढवळ करण्याच्या अधिकाराला होता.

(1) राजा राममोहन रॉय (2) स्वामी दयानंद सरस्वती

(3) बाळ गंगाधर टिळक (4) गोपाळ गणेश आगरकर

__________ made it quite clear that he objected to the right of a foreign government to interfere in the social reforms of the Hindus.

(1) Raja Rammohan Roy (2) Swami Dayananda Saraswati

(3) Bal Gangadhar Tilak (4) Gopal Ganesh Agarkar

---

8. म. गांधीपूर्वी 'स्वदेशीचा' पुरस्कार 40-50 वर्षा अगोदर खालीलपैकी कोणत्या व्यक्तिनी केला होता ?

(a) गणेश वासुदेव जोशी (b) वासुदेव बळवंत फडके

(c) दादोबा पांडुरंग तर्खडकर (d) आत्माराम पांडुरंग तर्खडकर

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) फक्त (2) (b) आणि (c) फक्त

(3) (c) आणि (d) फक्त (4) (a) आणि (d) फक्त

Who from the following persons advocated 'Swadeshi' 40-50 years before Mahatma Gandhi ?

(a) Ganesh Vasudeo Joshi (b) Vasudeo Balvant Phadke

(c) Dadoba Pandurang Tarkhadkar (d) Atmaram Pandurang Tarkhadkar

Answer options :

(1) (a) and (b) only (2) (b) and (c) only

(3) (c) and (d) only (4) (a) and (d) only

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

9. जोड्या जुळवा.

(a)	राजकुमार कॉलेज	(i)	लाहोर
(b)	मेयो कॉलेज	(ii)	इंदोर
(c)	डेली कॉलेज	(iii)	अजमेर
(d)	एटचीसन कॉलेज	(iv)	राजकोट

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(3)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)
(4)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)

Match the following.

(a)	Rajkumar College	(i)	Lahore
(b)	Mayo College	(ii)	Indore
(c)	Daly College	(iii)	Ajmer
(d)	Aitchison College	(iv)	Rajkot

Answer options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(3)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)
(4)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)

10. महात्मा फुलेंच्या सत्यशोधक समाजाचे प्रमुख, सक्रिय कार्यकर्ते कोण होते ?

(1) डॉ. विश्राम धोले, कृष्णराव भालेकर, नारायण मेधाजी लोखंडे, मामा परमानंद

(2) कृष्णराव भालेकर, नारायण मेधाजी लोखंडे, डॉ. विश्राम धोले, हरी चिपळूणकर

(3) नारायण मेधाजी लोखंडे, डॉ. विश्राम धोले, हरी चिपळूणकर, मामा परमानंद

(4) कृष्णराव भालेकर, डॉ. विश्राम धोले, मामा परमानंद, हरी चिपळूणकर

Who were the prominent activist of Mahatma Phule's Satyashodhak Samaj ?

(1) Dr. Vishram Dhole, Krishnarao Bhalekar, Narayan Medhaji Lokhande, Mama Parmanand

(2) Krishnarao Bhalekar, Narayan Medhaji Lokhande, Dr. Vishram Dhole, Hari Chiplunkar

(3) Narayan Medhaji Lokhande, Dr. Vishram Dhole, Hari Chiplunkar, Mama Parmanand

(4) Krishnarao Bhalekar, Dr. Vishram Dhole, Mama Parmanand, Hari Chiplunkar

11. पुढील ओळीत कोणाचे वर्णन केले आहे ?

(a) त्यांचा जन्म राधानगर गावात झाला.

(b) त्यांनी फारसी आणि अरबी भाषांचा पटना येथे अभ्यास केला होता.

(c) सुफी कल्पनांचा त्यांच्यावर परिणाम झाला होता.

(d) त्यांनी मूर्ती पूजे विरुद्ध पुस्तक लिहीले होते. त्यांच्या वडीलांनी त्यांना घराबाहेर काढले.

(e) ते तिबेटला गेले व परत आल्यावर त्यांनी संस्कृत व हिंदू पवित्र वाङमयाचा अभ्यास केला.

(f) त्यांनी तुहफत-ऊल-मुवाहिहदीन हे पुस्तक फारसीत लिहीले.

पर्यायी उत्तरे :

(1) गदाधर चटोपाध्याय (2) ईश्वरचंद्र विद्यासागर

(3) राजा राममोहन रॉय (4) केशवचंद्र सेन

Who is described in the following lines ?

(a) He was born at the village Radhanagar.

(b) He studied Persian and Arabic at Patna.

(c) He was influenced by the Sufi ideas.

(d) He had written a treatise against idolatory. His father drove him out of house.

(e) He went to Tibet and after returning he studied Sanskrit and Hindu sacred literature.

(f) He wrote a persian work Tuhfat-ul-Muwahhidin.

Answer options :

(1) Gadhadhar Chatopadhyaya (2) Ishwarchandra Vidyasagar

(3) Raja Rammohan Roy (4) Keshav Chandra Sen

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

12. जोड्या जुळवा.

(a)	लोलींबराजा	(i)	शशिसेना काव्य
(b)	जगन्नाथ	(ii)	रत्नकला चरित्र
(c)	जीवन	(iii)	अनुभवलहरी
(d)	अनामकवी	(iv)	सावकार आख्यान

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(ii)	(i)	(iii)	(iv)
(3)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(4)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)

Match the following.

(a)	Lolimbaraja	(i)	Shashisena Kavya
(b)	Jagannath	(ii)	Ratnakala Charitra
(c)	Jeevan	(iii)	Anubhavlahari
(d)	Anamkavi	(iv)	Savkar aakhyan

Answer options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(ii)	(i)	(iii)	(iv)
(3)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(4)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)

13. लॉर्ड कर्झनच्या भारतीय पूरातत्त्वातील आवडीचा _______ यांनी त्यांच्या "हिस्टॉरिकल म्युझियम" या पुस्तकात उपहास केला होता.

(1) लोकमान्य टिळक (2) विष्णूशास्त्री चिपळूणकर

(3) शिवराम महादेव परांजपे (4) महादेव गोविंद रानडे

_______ in his book "Historical Museum" mocked at Lord Curzon's interest in Indian archaeology.

(1) Lokmanya Tilak (2) Vishnushastri Chiplunkar

(3) Shivram Mahadev Paranjape (4) Mahadev Govind Ranade

14. 'बांग-ए-दरा' हा उर्दू कवितांचा संग्रह 1923 मध्ये कोणी प्रकाशित केला ?

(1) सय्यद अहमद खान (2) महमंद इकबाल

(3) चिराग अली (4) नाझिर अहमद

Who published 'Bang-E-Dara' a collection of urdu poems in 1923 ?

(1) Sayyad Ahammad Khan (2) Mohammad Ikbal

(3) Chirag Ali (4) Nazir Ahmed

15. जोड्या जुळवा.

(a)	हिरण्यकश्यपू	(i)	नृसिंहाने याचा वध केला.
(b)	बली	(ii)	विष्णूच्या वामनावताराने याचा वध केला.
(c)	नरकासूर	(iii)	शिवपत्नी पार्वतीने याचा वध केला.
(d)	महिशासुर	(iv)	श्रीकृष्णाने याचा वध केला.

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(ii)	(iv)	(iii)
(2)	(ii)	(i)	(iii)	(iv)
(3)	(ii)	(iii)	(i)	(iv)
(4)	(iii)	(iv)	(ii)	(i)

Match the following.

(a)	Hiranyakashyapu	(i)	Was killed by Nrusimha
(b)	Bali	(ii)	Was killed by Vishnu's incarnation Wamana
(c)	Narkasur	(iii)	Was killed by Parvati, the consort of Shiva
(d)	Mahishasur	(iv)	Was killed by Shri Krishna

Answer options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(ii)	(iv)	(iii)
(2)	(ii)	(i)	(iii)	(iv)
(3)	(ii)	(iii)	(i)	(iv)
(4)	(iii)	(iv)	(ii)	(i)

---

16. पुढील वाक्यात कोणाचे वर्णन केले आहे ?

(a) ते उत्तम वक्ते होते.

(b) ते ब्राह्मणेतर चळवळीचे पुढारी होते.

(c) 1932 मध्ये त्यांचा मृत्यू झाला.

(d) त्यांनी 'क्रांतीचे रणशिंग' हे पुस्तक लिहीले होते, ते त्यांच्या मृत्यूनंतर प्रकाशित झाले होते.

पर्यायी उत्तरे :

(1) सिद्धप्पा कांबळी (2) दिनकरराव जवळकर

(3) भास्करराव जाधव (4) केशवराव जेधे

Who is described in the following sentences ?

(a) He was a good orator.

(b) He was a leader of Non-Brahmin Movement.

(c) He passed away in 1932.

(d) He had written the book 'Krantiche Ranashinga' which was published after his death.

Answer options :

(1) Siddhappa Kambli (2) Dinkarrao Javalkar

(3) Bhaskarrao Jadhav (4) Keshavrao Jedhe

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

17. इ.स. 1871 पासून इंग्रजांनी प्रत्येक दहा वर्षांने जनगणना घेण्यास सुरू केली कारण त्यांना खालीलपैकी कोणती माहिती मिळणार होती ?

(a) लोकांचा धर्म
(b) लोकांची जात
(c) लोकांचा व्यवसाय
(d) लोकांचे दारिद्र्य

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) फक्त
(2) (b) आणि (d) फक्त
(3) (a), (b) आणि (c) फक्त
(4) सर्व बरोबर आहेत

Britishers started conducting census after every ten year's since 1871, to get which of the following information ?

(a) Religion of people
(b) Castes of people
(c) Occupation of people
(d) Poverty of people

Answer options :

(1) (a) and (b) only
(2) (b) and (d) only
(3) (a), (b) and (c) only
(4) All are correct

---

18. 1919 चा इंडियन कौन्सिल अॅक्ट म्हणजे __________.

(a) मॉंट-फोर्ड सुधारणा कायदा.
(b) 1909 च्या कायद्यातील चुकांची दुरुस्ती करण्यासाठी पारित केलेला कायदा.
(c) या कायद्याने भारतात जबाबदार राज्य पध्दतीची पाया भरणी केली.
(d) मॉर्ले-मिंटो सुधारणा कायदा.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b) आणि (d) फक्त
(2) (a), (b) आणि (c) फक्त
(3) (a), (c) आणि (d) फक्त
(4) (b), (c) आणि (d) फक्त

The Indian Council Act of 1919 means __________.

(a) Mont-Ford Reform Act.
(b) The Act that was passed to rectify the mistakes of 1909 Act.
(c) The Act that laid the foundations of responsible government in India.
(d) Morley-Minto Reform Act.

Answer options :

(1) (a), (b) and (d) only
(2) (a), (b) and (c) only
(3) (a), (c) and (d) only
(4) (b), (c) and (d) only

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

19. दादासाहेब फाळके हे केवळ चित्रपट निर्मातेच होते असे नाही, तर त्या व्यतिरिक्त ते पुढीलपैकी कोण होते ?

(a) रंगभूषाकार, नेपथ्यकार होते (b) छाया चित्रकार होते

(c) कथाकार, नृत्यतज्ञ होते (d) अभिनेते होते

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) फक्त (2) (b) आणि (c) फक्त

(3) (c) आणि (d) फक्त (4) (a) आणि (d) फक्त

Dadasaheb Phalke was not only the producer of films but also ....

(a) Make-up-man, set designer (b) Photographer

(c) Story writer, choreographer (d) Actor

Answer options :

(1) (a) and (b) only (2) (b) and (c) only

(3) (c) and (d) only (4) (a) and (d) only

---

20. लॉर्ड डलहौसीने दत्तक वारसा नामंजूर हे तत्त्व लावून पुढीलपैकी कोणती संस्थाने खालसा केली ?

(a) सातारा (b) जैतपूर (c) भगत (d) बडोदा

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b), (c), (d) (2) फक्त (b) आणि (c) (3) (a) आणि (b) फक्त (4) (a), (b), (c) फक्त

Which of the following states were annexed by Lord Dalhousie by applying the Doctrine of Lapse ?

(a) Satara (b) Jaitpur (c) Bhagat (d) Baroda

Answer options :

(1) (a), (b), (c), (d) (2) (b) and (c) only (3) (a) and (b) only (4) (a), (b), (c) only

---

21. 1875 मध्ये बाबू शिशिर घोष यांनी 'इंडियन लीग' नावाची संघटना कोणत्या उद्देशाने स्थापन केली होती ?

(a) लोकांना राजकीय शिक्षण देणे

(b) लोकांमध्ये राष्ट्रवादी भावना जागृत करणे

(c) जमिनदारांच्या हिताचे रक्षण करणे

(d) जनतेला त्यांचे न्याय व अधिकार मिळवून देणे

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b) फक्त (2) (c) आणि (d) फक्त

(3) (b) आणि (c) फक्त (4) (a) आणि (c) फक्त

What was the aim of 'Indian League' organization established by Babu Shishir Ghosh in 1875 ?

(a) To give political Education to people.

(b) To develop the notion of nationalism among people.

(c) To protect the interests of the landlords.

(d) To procure justice and right for the people.

Answer options :

(1) (a), (b) only (2) (c) and (d) only

(3) (b) and (c) only (4) (a) and (c) only

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

22. विधाने वाचून पर्याय निवडा.

विधान (A) : मुंबई प्रांतातील संस्थात्मक व्यवहारात लोकशाही प्रथा मूळ धरू लागल्या.

विधान (B) : 1852 साली मुंबईच्या बोर्ड ऑफ एज्युकेशनचे सभासद श्री. मोहम्मद मकबा निवृत्त झाले, तेव्हा त्याजागी डॉ. भाऊ दाजी हे निवडून आले.

पर्यायी उत्तरे :

(1) **(A)** आणि **(B)** यांचा परस्पर संबंध नाही.

(2) **(A)** हा निष्कर्ष आहे, **(B)** हे निरीक्षण आहे.

(3) **(A)** बरोबर आहे, **(B)** चूक आहे.

(4) **(A)** हे निरीक्षण आहे, **(B)** हा निष्कर्ष आहे.

Read the statements and choose the right option.

Statement (A) : Democratic Practices took roots in the institutional life in Bombay Presidency.

Statement (B) : When Mr. Mohammad Makba retired in 1852 as a member of the Bombay Board of Education, Dr. Bhau Daji was elected to that post.

Answer options :

(1) **(A)** and **(B)** are not related.

(2) **(A)** is the conclusion and **(B)** is the observation.

(3) **(A)** is right, **(B)** is wrong.

(4) **(A)** is the observation and **(B)** is the conclusion.

---

23. 1946 साली पुणे कराराच्या निषेधार्थ दलित सत्याग्रहींनी मोर्चे काढले होते. त्यातील स्त्री-सत्याग्रहींच्या पहिल्या तुकडीत __________ या सहभागी होत्या.

(1) बेबी कांबळे (2) ताराबाई शिंदे

(3) शांताबाई दाणी (4) आवंतिकाबाई गोखले

In 1946, the Dalit Satyagrahis carried out protest marches against the Poona Pact. The first batch of women Satyagrahis included :

(1) Baby Kamble (2) Tarabai Shinde

(3) Shantabai Daani (4) Avantikabai Gokhale

---

24. __________ यांनी 'नॅशनल इंडियन असोसिएशनची' स्थापना केली.

(1) मेरी कारपेंटर (2) सिस्टर निवेदीता

(3) मॅडम कामा (4) डॉ. ॲनी बेझंट

The National Indian Association was founded by __________ .

(1) Mary Carpenter (2) Sister Nivedita

(3) Madam Cama (4) Dr. Annie Besant

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

25. न्यायमूर्ती महादेव गोविंद रानडे हे केवळ समाज सुधारकच नव्हते तर ते ________ ही होते.

(a) इतिहासकार (b) अर्थशास्त्रज्ञ (c) शिक्षणतज्ज्ञ (d) कवी

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (c) फक्त (2) (b) आणि (d) फक्त (3) (c) आणि (d) फक्त (4) (a), (b), (c) फक्त

Justice Mahadev Govind Ranade was not only a social reformer but was also ________.

(a) Historian (b) Economist (c) Educationist (d) Poet

Answer options :

(1) (a) and (c) only (2) (b) and (d) only (3) (c) and (d) only (4) (a), (b), (c) only

---

26. 1839 च्या सुमारास भारतातील वेगवेगळ्या ठिकाणांहून वेगवेगळी वृत्तपत्रे/पत्रिका प्रकाशित होवू लागल्या. पुढे दिलेली ठिकाणे आणि तेथून प्रकाशित होणाऱ्या वृत्तपत्रांची/पत्रिकांच्या संख्या यांच्या जोड्या जुळवा.

(a) दिल्ली (i) एक वृत्तपत्र

(b) मुंबई (ii) नऊ युरोपियन पत्रिका

(c) मद्रास (iii) 10 युरोपियन व चार भारतीय पत्रिका

(d) कलकत्ता (iv) 26 युरोपियन वृत्तपत्रे व नऊ भारतीय वृत्तपत्रे

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)
(2)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(3)	(i)	(iii)	(ii)	(iv)
(4)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)

By 1839 there were different newspapers/journals published from different places in India. Match the following places and the number of newspapers/journals published from there.

(a) Delhi (i) One Newspaper

(b) Bombay (ii) Nine European journals

(c) Madras (iii) 10 European and four Indian journals

(d) Calcutta (iv) 26 European newspapers and nine Indian newspapers

Answer options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)
(2)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(3)	(i)	(iii)	(ii)	(iv)
(4)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

27. जोड्या जुळवा.

(a) मिरात-उल्-अखबार (i) राजा राममोहन रॉय

(b) जाम-इ-जहन नुमा (ii) कलकत्त्यातील इंग्रजी व्यापारी कंपनी

(c) रस्त गोफ्तार (iii) दादाभाई कावसजी

(d) अखबार-ओ-सौदागर (iv) गुजराथी पाक्षिक

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(ii)	(i)	(iii)	(iv)
(2)	(i)	(ii)	(iv)	(iii)
(3)	(iii)	(iv)	(ii)	(i)
(4)	(iv)	(iii)	(i)	(ii)

Match the following.

(a) Mirat-ul-Akhbar (i) Raja Rammohan Roy

(b) Jam-i-Jahan Numa (ii) English mercantile firm in Calcutta

(c) Rast Goftar (iii) Dadabhai Kavasji

(d) Akhbar-o-Soudagar (iv) Gujarati fortnightly

Answer options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(ii)	(i)	(iii)	(iv)
(2)	(i)	(ii)	(iv)	(iii)
(3)	(iii)	(iv)	(ii)	(i)
(4)	(iv)	(iii)	(i)	(ii)

28. एल्फिन्स्टनने सुरू केलेली जमीन महसुल निश्चितीची पद्धत म्हणजे ________ यांचा समन्वय होता.

(1) मक्ता, रयतवारी, कायमधारा

(2) रयतवारी, महालवारी, मौजेवारी

(3) मौजेवारी, कायमधारा, रयतवारी

(4) मक्ता, मौजेवारी, महालवारी

The assessment method for taxation on land that was introduced by Elphinstone incorporated elements which were correlated with ________.

(1) Makta, Rayatwari and Permanent Settlement

(2) Rayatwari, Mahalwari and Maujewari

(3) Maujewari, Permanent Settlement and Rayatwari

(4) Makta, Maujewari and Mahalwari

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

29. पुढीलपैकी कोणते मुद्दे ब्रिटीश राजवटीचा भारतीय आर्थिक जीवनावर झालेला प्रभाव दर्शवितात ?

(a) शेतीचे व्यापारीकरण
(b) जमीन विक्रीयोग्य वस्तू बनली
(c) नगदी पिकांचा तुटवडा
(d) महसुल पद्धतीत बदल

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b) आणि (d) फक्त
(2) (a), (c) आणि (d) फक्त
(3) (a), (b) आणि (c) फक्त
(4) (a), (b), (c) आणि (d)

Which of the following points show the impact of the British rule on Indian Economic life ?

(a) Commercialization of Agriculture
(b) Land became a saleable commodity
(c) Scarcity of cash crops
(d) Change in the revenue system

Answer options :

(1) (a), (b) and (d) only
(2) (a), (c) and (d) only
(3) (a), (b) and (c) only
(4) (a), (b), (c) and (d)

---

30. पुढील ओळीत कोणाचे वर्णन केले आहे ?

(a) त्यांनी त्यांचे शिक्षण कैरो येथील अल् -अझर विद्यापीठातून पूर्ण केले होते.
(b) वयाच्या चोविसाव्या वर्षी त्यांनी अल्-हीलाल हे वृत्तपत्र सुरू केले होते.

पर्यायी उत्तरे :

(1) महमद इक्बाल
(2) बॅरिस्टर जिन्हा
(3) अबूल कलाम आझाद
(4) शौकत अली

Who is described in the following lines ?

(a) He had completed his education from Al-Azar University at Cairo.
(b) At the age of twenty-four he started the newspaper Al-Hilal.

Answer options :

(1) Mohammad Iqbal
(2) Barrister Jinnah
(3) Abul Kalam Azad
(4) Shaukat Ali

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

31. 1980 नंतर पंजाबमध्ये असंतोष व तणाव निर्माण झाला कारण :

(a) खलिस्तानची मागणी.

(b) रावी व बियासच्या पाण्यावरून राजस्थानशी तंटा.

(c) चंदिगडची पंजाबसाठी मागणी.

(d) अकालींना केंद्रात वरच्या जागांची मागणी.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b) आणि (d) फक्त (2) (b), (c) आणि (d) फक्त

(3) (a), (b) आणि (c) फक्त (4) वरील सर्व

After 1980 Punjab suffered from great unrest and tension because :

(a) Demand of Khalistan

(b) Ravi and Beas water crisis with Rajasthan

(c) Demand of Chandigad for Punjab

(d) Demand of higher positions for Akalis in Central Government

Answer options :

(1) (a), (b) and (d) only (2) (b), (c) and (d) only

(3) (a), (b) and (c) only (4) All the above

---

32. अण्णाभाऊ साठेंच्या संदर्भात काय **खरे** आहे ?

(a) त्यांनी 'लाल बावटा कलापथक' स्थापन केले.

(b) त्यांनी पारंपरिक तमाशाला आधुनिक लोकनाट्याचे रूप दिले.

(c) फकिरा कादंबरीत त्यांनी वास्तव, आदर्श व स्वप्नरंजन यांचे मिश्रण केले.

(d) 'माझा अमेरिका प्रवास' हे त्यांचे प्रवासवर्णन आहे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b), (c) फक्त (2) (b), (c), (d) फक्त

(3) (a), (b), (d) फक्त (4) (a), (b), (c) आणि (d)

What is **true** about Annabhau Sathe ?

(a) He formed 'Lal Bawta Kala Pathak'.

(b) He transformed traditional 'Tamasha' into modern folk drama.

(c) In the novel Fakira he provided mixture of real, ideal and fantacy.

(d) 'Maza America Prawas' is a travelogue written by him.

Answer options :

(1) (a), (b), (c) only (2) (b), (c), (d) only

(3) (a), (b), (d) only (4) (a), (b), (c) and (d)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

33. पुढीलपैकी कोणते पुस्तक प्रबोधनकार ठाकरे यांनी लिहीले **नाही** ?

(1) वक्तृत्त्व - कला आणि साधना (2) आमच्या आठवणी

(3) दगलबाज शिवाजी (4) माझी जीवन गाथा

Which of the following books was **not** written by Prabodhankar Thackeray ?

(1) Vaktrutva - Kala aani Sadhana (2) Aamchya Aathvani

(3) Dagalbaz Shivaji (4) Mazhi Jeevan Gatha

---

34. होमरूल चळवळी बद्दल पुढीलपैकी काय खरे **नाही** ?

(1) खापर्डेनी अमरावतीला होमरूल लीगची शाखा सुरू केली.

(2) अमरावती होमरूल लीगचे खापर्डे अध्यक्ष होते.

(3) यवतमाळ होमरूल लीगचे अध्यक्ष महादेव अणे होते.

(4) नागपूरच्या परिसरात मुंजेंनी होमरूल लीगच्या शाखा स्थापन केल्या.

What is not true from the following about the Home Rule Movement ?

(1) Khaparde started Home Rule League branch at Amravati.

(2) Khaparde was the President of Amravati Home Rule League.

(3) Mahadeo Ane was the President of Yavatmal Home Rule League.

(4) Munje also set up branches of Home Rule League around Nagpur.

---

35. पुढील वाक्यात कोणाचे वर्णन आहे ?

(a) त्यांनी 1980 मध्ये पीपल्स वॉर ग्रुप स्थापन केले.

(b) त्यांनी गनिमी पथके ही स्थापन केली.

(c) गनिमी पथकांना 'दालमा' असे ही म्हणत.

पर्यायी उत्तरे :

(1) चारु मुजूमदार (2) कोडापल्ली सितारामय्या

(3) कानू सन्याल (4) कन्हई चॅटर्जी

Who is described in the following sentences ?

(a) He established People's War Groups in 1980.

(b) He also established Guerrilla Squads.

(c) The Guerrilla Squads were also known as Dalmas.

Answer options :

(1) Charu Mujumdar (2) Kodapalli Sitaramayya

(3) Kanu Sanyal (4) Kanhai Chatarjee

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

36. ते लहूजींचे शिष्य होते.

लहूजींना त्यांचा अभिमान होता.

ते लहूजींकडून मल्लविद्या, तलवार चालवणे, दांडपट्टा, बंदूक चालविणे इत्यादी शिकले.

त्यांचा कल सामाजिक सुधारणांकडे होता.

ते कोण ?

(1) जोतीबा फुले (2) यशवंत फुले

(3) मेघाजी लोखंडे (4) नारायण लोखंडे

He was Lahuji's pupil.

Lahuji was proud of him.

He learnt 'Mallavidya', use of sword, 'Dandpatta', use of gun etc., from Lahuji.

He was interested in Social reforms.

Who was he ?

(1) Jotiba Phule (2) Yashwant Phule

(3) Meghaji Lokhande (4) Narayan Lokhande

---

37. __________ ने संसदेतील बहुमताचा वापर करून 19 डिसेंबर 1978 रोजी इंदिरा गांधीना संसदेतून निष्कासित केले व एका आठवड्यासाठी तुरुंगात पाठविले.

(1) काँग्रेस (देवराज अर्स) (2) लोक दल

(3) जनता पक्ष (4) जन संघ

On 19 December 1978 __________ used its majority to expel Indira Gandhi from the Parliament and sent her to Jail for a week.

(1) The Congress (Devraj Urs.) (2) Lok Dal

(3) Janata Party (4) Jan Sangh

---

38. खालील व्यक्तींपैकी कोणी फर्ग्यूसन महाविद्यालयात गणिताचे अध्यापन केले होते ?

(a) बी.जी. टिळक (b) जी.के. गोखले (c) धों.के. कर्वे

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b) फक्त (2) (b), (c) फक्त (3) (a), (c) फक्त (4) (a), (b), (c)

Who among the following persons taught Mathematics in Fergusson College ?

(a) B.G. Tilak (b) G.K. Gokhale (c) D.K. Karve

Answer options :

(1) (a), (b) only (2) (b), (c) only (3) (a), (c) only (4) (a), (b), (c)

---

39. जोड्या लावा :

(a)	एम. सिंगारवेलू	(i)	लेबर किसान गॅझेट
(b)	गुलाम हुसैन	(ii)	इन्कीलाब
(c)	मुजफ्फर अहमद	(iii)	नवयुग
(d)	श्रीपाद अमृत डांगे	(iv)	दि सोशलिस्ट

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(2)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)
(3)	(iii)	(ii)	(i)	(iv)
(4)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)

Match the pairs :

(a)	M. Singarvelu	(i)	Labour Kisan Gazette
(b)	Gulam Husain	(ii)	Inquilab
(c)	Muzaffar Ahmed	(iii)	Navyug
(d)	Shripad Amrut Dange	(iv)	The Socialist

Answer options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(2)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)
(3)	(iii)	(ii)	(i)	(iv)
(4)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)

---

40. पुढील वाक्ये कोणत्या भाषे विषयीची आहेत ?

ही भाषा एक खास आहे.

ही भाषा भारतातील सर्वाधिक अल्पसंख्याकांची आहे.

ही भाषा बोलणारे लोक उ.प्र. बिहार, महाराष्ट्र, आंध्र प्रदेश आणि कर्नाटकात आहेत.

(1) हिंदी (2) भोजपुरी (3) उर्दू (4) हिंदूस्थानी

Which language is mentioned in the following sentences ?

This language is a special case.

It is the largest minority tongue in India.

Its speakers are found in U.P., Bihar, Maharashtra, Andhra Pradesh and Karnataka.

(1) Hindi (2) Bhojpuri (3) Urdu (4) Hindusthani

---

41. स्वराज पक्षाचे महाराष्ट्रातील पुढीलपैकी कोणते सभासद होते ?

(a) न.चि. केळकर (b) शांताराम दाभोळकर

(c) पुरूषोत्तमदास त्रिकमदास (d) भूलाभाई देसाई (e) जाफरभाई लालजी

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b), (c) फक्त (2) (c), (d), (e) फक्त

(3) (a), (b), (c) आणि (d) फक्त (4) (a), (b), (c), (d) आणि (e)

Who from the following were the members of Swaraj Party from Maharashtra ?

(a) N.C. Kelkar (b) Shantaram Dabholkar

(c) Purshottamdas Tricumdas (d) Bhulabhai Desai (e) Jaffarbhai Lalji

Answer options :

(1) (a), (b), (c) only (2) (c), (d), (e) only

(3) (a), (b), (c) and (d) only (4) (a), (b), (c), (d) and (e)

---

42. लहानपणापासूनच ते शस्त्रांच्या सोबत खेळत असत, त्यामुळे त्यांना शस्त्र हाताळताना भिती वाटत नसे. कमी कालावधीत ते शस्त्र वापरण्यात पारंगत झाले. ते अती वेगाने डोंगर चढत आणि घोड्यावर बसून डोंगर चढत. त्यांचे वडील त्यांना पुरंदरचा किल्ला पहायला नेत. ते कोण होते ?

(1) राघोजी साळवे (2) लहूजी साळवे (3) शिवाजी साळवे (4) राणोजी साळवे

He used to play with arms from his childhood, so he was not scared of handling arms. In a very short period of time he became an expert in use of arms. He could climb a mountain with a great speed, ride on a horse and climb a mountain. His father used to take him to see the fort of Purandar. Who was he ?

(1) Raghoji Salve (2) Lahuji Salve (3) Shivaji Salve (4) Ranoji Salve

---

43. पंडित नेहरूंनी लिहिलेल्या पुस्तकांची कालक्रमानुसार मांडणी करा.

(a) ग्लिम्प्सेस ऑफ वर्ल्ड हिस्टरी (b) द डिस्कवरी ऑफ इंडिया

(c) ॲन ऑटोबायोग्राफी

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b), (c) (2) (b), (c), (a) (3) (c), (a), (b) (4) (a), (c), (b)

Arrange the following books written by Pandit Jawaharlal Nehru, in their chronological order.

(a) Glimpses of World History (b) The Discovery of India

(c) An Autobiography

Answer options :

(1) (a), (b), (c) (2) (b), (c), (a) (3) (c), (a), (b) (4) (a), (c), (b)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

44. 'रयत शिक्षण संस्थेचे' _________ हे उद्दिष्ट नव्हते.

(1) मागासलेल्या जातीत शिक्षणाची अभिरुची निर्माण करणे.

(2) मुलाना स्वावलंबी, उद्योगी व शीलवान बनविणे.

(3) मागासलेल्या जातीतील गरीब विद्यार्थांना मोफत शिक्षण देणे.

(4) समाजाच्या उद्धारासाठी निस्वार्थी स्त्रि-पुरुषांचे संघ निर्माण करणे.

_________ was not the aim of 'Rayat Shikshan Samstha'.

(1) To create interest for education among the backward castes.

(2) To make students independent, industrious and with good character.

(3) To give free education to the students from backward castes.

(4) To create groups of non-selfish men and women for the upliftment of the society.

---

45. 1942 च्या भूमिगत क्रांतीकारकांचे नेतृत्व केल्या बद्दल दैनिक ट्रिब्यूनने '1942 ची झाँशीची राणी' म्हणून कोणाचा सन्मान केला होता ?

(1) सुचेता कृपलानी (2) मृदूला साराभाई

(3) अरुणा असफ अली (4) लीलाताई पाटील

For her leadership of the 1942 underground revolutionaries, to whom did the Daily Tribune honour as 'Queen of Jhansi of 1942' ?

(1) Sucheta Kriplani (2) Mrudula Sarabhai

(3) Aruna Asaf Ali (4) Leelatai Patil

---

46. _________ यांच्या अध्यक्षतेखाली पुणे येथे महाराष्ट्र सविनय कायदेभंगाची समिती स्थापन झाली होती.

(1) शंकरराव देव (2) जमनालाल बजाज

(3) के.एफ्. नरिमन (4) किशोरलाल मश्रूवाला

The Maharashtra Civil Disobedience Committee, established at Pune was presided over by _________.

(1) Shankarrao Deo (2) Jamnalal Bajaj

(3) K.F. Nariman (4) Kishorlal Mashruwala

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

47. अमृतसर येथे झालेल्या अखिल भारतीय खिलाफत परिषदेत व्हॉईसरायकडे एक प्रतिनिधीमंडळ पाठविण्याचे ठरले. त्यांनी 19 जानेवारी 1920 रोजी व्हॉईसरायना देण्याच्या पत्रावर सुप्रसिद्ध हिंदू राजकारणी पुढाऱ्यांनी सह्या केल्या होत्या. पुढीलपैकी ते पुढारी कोण होते ?

(a) गांधीजी (b) स्वामी श्रद्धानंद

(c) पंडित मोतीलाल नेहरू (d) पंडित मदन मोहन मालवीय

(e) पंडित जवाहरलाल नेहरू

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (c), (d), (e) फक्त (2) (b), (c), (d), (e) फक्त

(3) (a), (b), (c), (d) आणि (e) (4) (a), (b), (c) आणि (d) फक्त

It was decided in All-India Khilafat Conference, held at Amritsar, to send a deputation to the Viceroy. The Address which it presented to the Viceroy on 19 January, 1920 was signed by many eminent Hindu political leaders. Who from the following were those leaders ?

(a) Gandhiji (b) Swami Shradhananda

(c) Pandit Motilal Nehru (d) Pandit Madan Mohan Malviya

(e) Pandit Jawaharlal Nehru

Answer options :

(1) (a), (c), (d), (e) only (2) (b), (c), (d), (e) only

(3) (a), (b), (c), (d) and (e) (4) (a), (b), (c) and (d) only

---

48. पुढील विधाने **चूक** की **बरोबर** ते लिहा.

(a) जयप्रकाश नारायण यांनी कॅलिफोर्निया, आयोवा, विन्स्कॉँसिन व ओहिओ विद्यापीठात अध्ययन केले.

(b) जयप्रकाश नारायण विन्स्कॉँसिन विद्यापीठात शिकत असताना समाजवादी विचारधारेकडे वळले.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) बरोबर (b) चूक (2) (a) चूक (b) बरोबर

(3) दोन्ही बरोबर (4) दोन्ही चूक

State whether the following statements are **true** or **false**.

(a) Jayprakash Narayan studied at Universities in California, IOWA, Winsconsin and Ohio.

(b) In Winsconsin University he turned to Socialism.

Answer options :

(1) (a) correct (b) incorrect (2) (a) incorrect (b) correct

(3) Both are correct (4) Both are incorrect

---

49. महात्मा गांधींच्या भारतातील प्रारंभीच्या आंदोलनांचा कालक्रम लावा.

(1) अहमदाबाद, चंपारण, खेडा
(2) खेडा, अहमदाबाद, चंपारण
(3) चंपारण, अहमदाबाद, खेडा
(4) चंपारण, खेडा, अहमदाबाद

Arrange in chronological order the earlier movements of Mahatma Gandhi in India.

(1) Ahmedabad, Champaran, Kheda
(2) Kheda, Ahmedabad, Champaran
(3) Champaran, Ahmedabad, Kheda
(4) Champaran, Kheda, Ahmedabad

50. गो.ग. आगरकरांविषयी काय खरे **नाही** ?

(1) धर्माच्या चौकटित राहूनच विवेकाचे पालन केले पाहीजे.
(2) नीतीमान होण्यासाठी ईश्वरनिष्ठ असलेच पाहिजे असे नाही.
(3) प्रखर बुद्धिवाद हे त्यांचे वैशिष्ट्य होते.
(4) 'कवि, काव्य व काव्यरति' हा त्यांचा निबंध आहे.

What is **not** true about G.G. Agarkar ?

(1) One should follow the wisdom within the framework of religion.
(2) It is not necessary to be theist for being morally upright.
(3) Strong rationalism was his feature.
(4) 'Kavi, Kavya and Kavyarati' was an essay written by him.

51. (a) ते 1960 च्या शेवटी निर्माण केले.
(b) त्याचे मुख्यमंत्री डॉ. वाय्. एस्. परमार होते.
(c) त्यांनी त्यांच्या राज्यात शिक्षणाच्या प्रसाराला महत्त्व दिले.
(d) भारताच्या इतर कोणत्याही भागापेक्षा येथील शिक्षक - विद्यार्थी यांचे गुणोत्तर अधिक होते.

वरती कोणत्या राज्याचा उल्लेख केला आहे ?

(1) हरियाणा (2) आसाम
(3) हिमाचल प्रदेश (4) मेघालय

(a) It was formed in late 1960s.
(b) Its Chief Minister was Dr. Y.S. Parmar.
(c) He gave importance to the spread of education in his state.
(d) Teacher-Student ratio was higher than in any other parts of India.

Which state is mentioned above ?

(1) Haryana (2) Assam
(3) Himachal Pradesh (4) Meghalaya

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

52. आसाममधील असंतोषाबाबत पुढीलपैकी काय **खरे** होते ?

(a) आसाममध्ये ऑल आसाम स्टुडंट्स युनियन व आसाम गण परिषदेने आसामातील बांगलादेशी शरणार्थींना परत पाठवावे याकरिता मोठे आंदोलन केले.

(b) ऑल आसाम ट्रायबल युथ लीगने आसामातील इतर आंदोलनाला विरोध करून शेतजमीनीची फेरवाटणी आदिवासीत केली जावी यासाठी आंदोलन केले.

(c) आसामी आंदोलक व आदिवासी यांच्यातील तणावाने गंभीर आणि तीव्र रूप धारण केले.

(d) आसामीनी तेथे कायदेभंगाची चळवळ सुरू केली.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (c) फक्त (2) (a), (b) आणि (d) फक्त

(3) (a) आणि (d) फक्त (4) वरील सर्व

Which of the following are **true** about unrest in Assam ?

(a) All Assam Students' Union and Assam Gan Parishad triggered the movement in Assam demanding expulsion of Bangladeshi refugees.

(b) All Assam Tribal Youth League opposed other movements in Assam and started a new movement demanding redistribution of agricultural land among the tribals.

(c) Conflict between Assam movement followers and tribals took serious and intensified turn.

(d) Assamese had started Civil disobedient movement there.

Answer options :

(1) (a), (c) only (2) (a), (b), (d) only

(3) (a), (d) only (4) All the above

---

53. साबरमती आश्रम पूर्वी अहमदाबाद जवळील ________ येथे होता. तो पूर्वीच्या जागेवरून प्लेगची साथ आल्यामुळे हालविण्यात आला.

(1) कोचार्ब (2) आनंदपुरा (3) जालीसाना (4) दलोद

The Sabarmati Ashram was earlier situated at ________ near Ahmedabad. It was shifted from the earlier place due to the outbreak of Plague.

(1) Kocharb (2) Anandpura (3) Jalisana (4) Dalod

---

54. मराठीत लोकप्रिय प्रेमकथा-कादंबऱ्यांचे लेखक म्हणून ना.सी. फडके प्रसिद्ध होते. त्यांनी चले जाव चळवळीच्या पार्श्वभूमीवर आधारित ________ नावाची कादंबरी लिहिली होती.

(1) झंझावात (2) अखेरचे बंड

(3) तूफान (4) अल्ला हो अकबर

N.S. Phadke was a Marathi novelist famous for popular love-stories. He wrote a novel called ________ that was based on the Quit India Movement.

(1) Zanzawaat (2) Akherche Band

(3) Toofan (4) Allah Ho Akbar

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

55. **विधान (A)** : डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी घटना परिषदेत असे सुचवले की भारताची राष्ट्रभाषा संस्कृत असावी.
कारण (B) : संस्कृतवर प्रभुत्व असल्याखेरीज प्राचीन भारतीय साहित्य आणि अन्य ज्ञानशाखांत भारतीयांनी किती महत्त्वाचे योगदान दिले होते हे कळणार नाही.

पर्यायी उत्तरे :

(1) **(A)** आणि **(B)** दोन्ही चुकीचे आहेत.
(2) **(A)** आणि **(B)** दोन्ही बरोबर आहेत.
(3) **(A)** चुकीचे आहे, **(B)** बरोबर आहे.
(4) **(A)** बरोबर आहे, **(B)** चुकीचे आहे.

Assertion (A) : Dr. Babasaheb Ambedkar suggested in the constituent Assembly that Sanskrit should be the national language of India.
Reason (B) : Unless we have mastry over Sanskrit, we will not know the contribution of the ancient Indians to literature and other branches of knowledge.

Answer options :

(1) **(A)** and **(B)** both are false.
(2) **(A)** and **(B)** both are true.
(3) **(A)** is false, **(B)** is true.
(4) **(A)** is true, **(B)** is false.

---

56. असहकार चळवळीच्या काळात सरकारने दडपशाहीचे धोरण अंगिकारले होते.
पुढे दिलेल्या व्यक्ति व त्यांच्या विरूद्ध दडपशाहीने केलेली कारवाई यांच्या जोड्या जुळवा.

(a) सी.आर्. दास — (i) यांना कठोर तुरुंगवासाची शिक्षा दिली
(b) लाला लजपत राय — (ii) यांना 18 महिन्याच्या कठोर तुरुंगवासाची शिक्षा दिली
(c) पंडित जवाहरलाल नेहरू — (iii) यांना राजद्रोहकारक भाषण कायद्याखाली दोषी ठरवून तुरुंगात पाठविले
(d) जे.एम्. सेनगुप्ता — (iv) यांना दोषी ठरवून सहा महिन्याचा तुरुंगवासाची शिक्षा दिली

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)
(3)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(4)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)

During the non-cooperation movement the government followed repressive measures.
Match the following persons and the repressive measures taken against them.

(a) C.R. Das — (i) Was sentenced to rigorous imprisonment
(b) Lala Lajpat Rai — (ii) Was sentenced to 18 months' rigorous imprisonment
(c) Pandit Jawaharlal Nehru — (iii) Was convicted under seditious Meetings Act and sent to jail
(d) J.M. Sen Gupta — (iv) Was convicted and sentenced to six months' imprisonment

Answer options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)
(3)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(4)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

57. 1969 मध्ये काँग्रेस मध्ये फुट कोणत्या गोष्टीमुळे पडली ?

(a) खालावलेली सामाजिक व आर्थिक स्थिती

(b) यू.एस्. कडून मिळणारी मदत कमी होवून 1964-65 च्या मदतीच्या निम्मे झाली होती.

(c) काँग्रेस मध्ये अंतर्गत राजकीय ताण-तणाव होता.

(d) मंत्र्यांचे न सोडवलेले प्रश्न.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) फक्त (2) (b) आणि (d) फक्त

(3) (c) आणि (d) फक्त (4) (a), (b), (c) आणि (d)

What were the factors which led to the split in Congress in 1969 ?

(a) The deterioration in Socio-Economic situation.

(b) U.S. aid had shrunk to half of what was in 1964-65.

(c) There was political tension inside Congress.

(d) Unsettled question of Ministers.

Answer options :

(1) (a) and (b) only (2) (b) and (d) only

(3) (c) and (d) only (4) (a), (b), (c) and (d)

---

58. हरिजन साप्ताहिकाबद्दल काय **खरे** आहे ?

(a) त्याच्या पहिल्या अंकासाठी रविंद्रनाथ टागोरांनी 'द क्लीन्सर' ही कविता दिली होती.

(b) डॉ. आंबेडकरांनी पहिल्या अंकासाठी संदेश देण्यास नकार दिला.

(c) गांधीजींनी स्पष्ट केले की हरिजन हे काही त्यांचे साप्ताहिक नव्हते त्याच्या मालकी हक्का विषयी सांगायचे तर ते हरिजन सेवक समाजाचे होते.

(d) गांधीजींनी डॉ. आंबेडकरांना सांगितले की साप्ताहीक जसे कुठल्याही हिंदूचे आहे तितकेच आंबेडकरांचेही आहे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b), (c) फक्त (2) (a), (b), (d) फक्त

(3) (b), (c), (d) फक्त (4) (a), (b), (c) आणि (d)

What is **true** about the Weekly Harijan ?

(a) Ravindranath Tagore had contributed a poem 'The Cleanser' to its first issue.

(b) Dr. Ambedkar refused to give a message to its first issue.

(c) Gandhiji made it clear that Harijan was not his weekly, so far as proprietary rights were concerned, it belonged to the servants of untouchables society.

(d) Gandhiji told Dr. Ambedkar that the Weekly was Ambedkar's as of any other Hindu.

Answer options :

(1) (a), (b), (c) only (2) (a), (b), (d) only

(3) (b), (c), (d) only (4) (a), (b), (c) and (d)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

59. पहिल्या गोलमेज परिषदे विषयी काय **खरे** आहे ?

(a) 12 नोव्हेंबर 1930 रोजी तिचे उद्घाटन झाले.

(b) ब्रिटीश पंतप्रधान रॅम्से मॅकडोनाल्ड तिचे अध्यक्ष होते.

(c) काँग्रेस धरून 57 ब्रिटीश अमला खालील भारतीय सभासद तिला उपस्थित होते.

(d) परिषदेस एकूण 89 सभासद होते.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) फक्त (2) (a), (b) आणि (d) फक्त

(3) (b), (c) आणि (d) फक्त (4) (c) आणि (d) फक्त

What is **true** about the First Round Table Conference ?

(a) It was inaugurated on 12 November, 1930.

(b) It was presided over by Ramsay Mac Donald, the British Prime Minister.

(c) It was attended by 57 members from British India, including the Congress.

(d) Altogether there were 89 members at the conference.

Answer options :

(1) (a) and (b) only (2) (a), (b) and (d) only

(3) (b), (c) and (d) only (4) (c) and (d) only

---

60. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी पुढीलपैकी कोणती वर्तमानपत्रे सुरू केली होती ?

(1) समता, गुलामी, जनता

(2) बहिष्कृत भारत, जनता, गुलामी

(3) बहिष्कृत भारत, जनता, समता

(4) बहिष्कृत भारत, समता, गुलामी

Which of the following Newspapers were started by Dr. Babasaheb Ambedkar ?

(1) Samata, Gulami, Janata

(2) Bahishkrut Bharat, Janata, Gulami

(3) Bahishkrut Bharat, Janata, Samata

(4) Bahishkrut Bharat, Samata, Gulami

---

61. महाराष्ट्रातील गावांची घनता प्रति 100 चौ.कि.मी. ही 14 एवढी आहे. खालील नमूद राज्यांची महाराष्ट्रातील गावांची घनतेपेक्षा जास्त व पेक्षा कमी अशा दोन गट विभागणी करा :

(a) पंजाब (b) मणीपूर (c) राजस्थान (d) पश्चिम बंगाल
(e) गुजरात (f) आसाम (g) ओडीशा (h) सिक्कीम

पर्यायी उत्तरे :

(1) > (a) (f) (h) (d), < (b) (c) (e) (g)
(2) > (a) (f) (g) (d), < (b) (c) (e) (h)
(3) > (a) (b) (g) (d), < (c) (e) (f) (h)
(4) > (b) (c) (e) (h), < (a) (f) (g) (d)

The village density of Maharashtra is 14 per 100 sq.km. Classify the states having a density of villages more than and less than Maharashtra from the following :

(a) Punjab (b) Manipur (c) Rajasthan (d) West Bengal
(e) Gujarat (f) Assam (g) Odisha (h) Sikkim

Answer options :

(1) > (a) (f) (h) (d), < (b) (c) (e) (g)
(2) > (a) (f) (g) (d), < (b) (c) (e) (h)
(3) > (a) (b) (g) (d), < (c) (e) (f) (h)
(4) > (b) (c) (e) (h), < (a) (f) (g) (d)

---

62. कोळशांच्या साठ्याकरीता ओळखले जाणारे नदी खोरे ________.

(1) कृष्णा खोरे (2) वैनगंगा आणि वर्धा खोरे
(3) पूर्णा खोरे (4) वैतरणा खोरे

Deposits of coal are known to occur in ________ river valley.

(1) Krishna Valley (2) Wainganga and Wardha Valley
(3) Purna Valley (4) Vaitarna Valley

---

63. मुंबई शहरात स्थलान्तरणामुळे निर्माण झालेल्या समस्या :

(a) लोकसंख्येची आत्यंतिक घनता (b) निवास स्थानाचा प्रश्न
(c) बेसुमार झोपडपट्टीची वाढ (d) वाहतुक कोंडी

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) (2) (a), (b) आणि (c)
(3) (b), (c) आणि (d) (4) वरील सर्व

The major problems due to migration in Mumbai :

(a) Very high density of population (b) Housing problem
(c) Degrading slums (d) Traffic congestion

Answer options :

(1) (a) and (b) (2) (a), (b) and (c)
(3) (b), (c) and (d) (4) All of the above

---

64. मुंबईत असलेल्या प्रसिद्ध मशिदींच्या, त्या असलेल्या क्षेत्राप्रमाणे जोड्या लावा :

(a)	झकेरीया मशीद	(i)	मशीद बंदर
(b)	सातमाड मशीद	(ii)	माहीम
(c)	जुम्मा मशीद	(iii)	मांडवी
(d)	जुनी मशीद	(iv)	शेख मेमन स्ट्रीट

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iii)	(ii)	(iv)	(i)
(2)	(ii)	(iv)	(i)	(iii)
(3)	(iii)	(i)	(iv)	(ii)
(4)	(i)	(iv)	(ii)	(iii)

Match the following famous Masjids in Mumbai with the area they are located in :

(a)	Zakeria Masjid	(i)	Masjid Bunder
(b)	Saatmad Masjid	(ii)	Mahim
(c)	Jumma Masjid	(iii)	Mandvi
(d)	Juni Masjid	(iv)	Shaikh Memon Street

Answer options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iii)	(ii)	(iv)	(i)
(2)	(ii)	(iv)	(i)	(iii)
(3)	(iii)	(i)	(iv)	(ii)
(4)	(i)	(iv)	(ii)	(iii)

---

65. समुद्रजल पातळीत वाढ होण्याची महत्वाची कारणे :

(a) त्सुनामी लाटा (b) जागतिक तापमान वृद्धि

(c) समुद्री जलचर (d) हरितगृह परिणाम

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b) आणि (d) बरोबर आहेत. (2) (b), (c) आणि (d) बरोबर आहेत.

(3) (a), (b) आणि (c) बरोबर आहेत. (4) वरील सर्व बरोबर

Major reasons of the increase in the level of sea-water is ________.

(a) Tsunami waves (b) Global warming

(c) Aquatic animals (d) Green House effect

Answer options :

(1) (a), (b) and (d) are correct (2) (b), (c) and (d) are correct

(3) (a), (b) and (c) are correct (4) All above correct

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

66. (a) पृथ्वी वरील सर्वोच्च बिंदू 8848 मी. असला तरी, खंडांची सरासरी ऊंची ही केवळ 875 मीटर एवढीच आहे.

(b) सागराचा सर्वात खोल बिंदू 11350 मी. असला तरी महासागरांची सरासरी खोली ही समुद्र सपाटी पासून 3729 मी. एवढी भरते.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) बरोबर
(2) (a) बरोबर (b) चूक
(3) (a) चूक (b) बरोबर
(4) (a) आणि (b) चूक

(a) Though the highest point on the earths surface is 8848 m, the average continental height is 875 m.

(b) Though the lowest point on the earths surface is 11350 m, below mean sea level, the average ocean depth is 3729 m below sea level.

Answer options :

(1) (a) and (b) True
(2) (a) True (b) False
(3) (a) False (b) True
(4) (a) and (b) False

---

67. पुढील विधान/विधाने पैकी कोणते **बरोबर** आहे/आहेत ?

(a) वाऱ्याचा वेग जेव्हा मंद होतो, तेव्हा वाळू कण (रेती) एक ठिकाणी जमा होतात, त्यालाच वालुका गिरी म्हणतात.

(b) वालुका गिरी निर्मिती करीता वारा एका दिशेने वाहणे आवश्यक आहे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (a) (2) फक्त (b) (3) दोन्ही (4) एक ही नाही

Which of the following statement/statements is/are **correct** ?

(a) When the speed of the wind reduced, sand gets deposited, this feature is known as sand dunes.

(b) It is necessary that wind blows in one direction for the formation of sand dunes.

Answer options :

(1) Only (a) (2) Only (b) (3) Both (4) Neither

---

68. खालीलपैकी कुठले भूरूपशास्त्रीय घटक पूरांकरिता कारणीभूत ठरतात ?

(a) अतिवृष्टी
(b) ढगफूटी
(c) उष्णकटिबंधीय वादळ
(d) जंगलतोड/निरवणीकरण
(e) मोठे पाणलोट क्षेत्र
(f) पाण्याचा अपूरा निचरा

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b) आणि (c)
(2) (a), (b), (c) आणि (d)
(3) (d), (e) आणि (f)
(4) (e) आणि (f) फक्त

Which of the following are Geomorphic factors causing floods ?

(a) Heavy rainfall
(b) Cloud bursts
(c) Tropical cyclone
(d) Deforestation
(e) Large catchment area
(f) Inadequate drainage

Answer options :

(1) (a), (b) and (c)
(2) (a), (b), (c) and (d)
(3) (d), (e) and (f)
(4) (e) and (f) only

---

69. खालीलपैकी कोणते विधान **चूक** आहे ?

(a) कोल्हापूर - लघु इंजिनिअरिंग उद्योग

(b) बल्लारपूर - कागद निर्माण उद्योग

(c) सोलापूर - पावर लूम आणि हातमाग उद्योग

(d) इचलकरंजी - रासायनिक उद्योग

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b) आणि (c) (2) (a) आणि (b) (3) फक्त (d) (4) फक्त (a)

Which of the following is **incorrect** statement ?

(a) Kolhapur - Small scale engineering units

(b) Ballarpur - Paper manufacturing unit

(c) Sholapur - Power loom and handloom industry

(d) Ichalkaranji - Chemical industry

Answer options :

(1) (a), (b) and (c) (2) (a) and (b) (3) (d) only (4) (a) only

---

70. खालीलपैकी कुठला/ले हिमखंड हे/हा कांचनजुंगा एव्हरेस्ट ह्या क्षेत्राचा भाग **नाही/नाहीत** ?

(a) झेमू (b) खुंबु

(c) कँगशुंग (d) तोलाम बाऊ (e) गाशेर ब्रुम

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (e) (2) (b) आणि (d) (3) फक्त (c) (4) फक्त (e)

Which of the following glacier/s is/are **not** a part of the Kanchanjunga - Everest region ?

(a) Zemu (b) Khumbu

(c) Kangshung (d) Tolam Bau (e) Gasher brum

Answer options :

(1) (a) and (e) (2) (b) and (d) (3) (c) only (4) (e) only

---

71. खालीलपैकी कोणते भूरूप हे चूनखडी प्रदेशाशी निगडीत **नाही** ?

(1) विलयन विवर (2) हिमोढ (3) आर्टेशियन विहिर (4) शुष्क दरी

Which of the following landform **is not** related to the limestone region ?

(1) Sink holes (2) Moraine (3) Artesian well (4) Dry valley

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

72. नागरीकरणाचे नकारात्मक प्रभाव :

(a) सुखसुविधांची कमतरता
(b) झोपडपट्टीची निर्मिती
(c) पर्यावरणीय समस्या
(d) लोकसंख्येची वाढ

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b) आणि (c)
(2) (a), (b) आणि (d)
(3) (a), (c) आणि (d)
(4) वरील सर्व

Negative impacts of urbanisation are :

(a) Lack of amenities
(b) Emergence of slum area
(c) Environmental problems
(d) Growth of population

Answer options :

(1) (a), (b) and (c)
(2) (a), (b) and (d)
(3) (a), (c) and (d)
(4) All of the above

---

73. खालीलपैकी कुठले घटक हे हिंद महासागरातील शांतता प्रक्रिया बाधित करत **नाहीत** ?

(a) हिंद महासागरालगत असलेले अनेक देश हे लहान व आर्थिक दृष्ट्या कमकुवत आहेत.
(b) येथील बऱ्याच शेजाऱ्यांमध्ये असलेले वितुष्टांचे राजकीय संबंध.
(c) चीन व जपान ह्यांचा वाढता हस्तक्षेप.
(d) मुसलमान राष्ट्रांमध्ये वाढणारा दहशतवाद.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (c)
(2) (b) आणि (c)
(3) (c) आणि (d)
(4) यापैकी कुठलेही नाही

Which of the following are **not** factors affecting the peace of the Indian Ocean ?

(a) A large number of bordering countries of the Indian Ocean are small and economically weak.
(b) Politically strained relations between neighbouring countries.
(c) Growing interference of China and Japan.
(d) Growing terrorism in Muslim countries.

Answer options :

(1) (a) and (c)
(2) (b) and (c)
(3) (c) and (d)
(4) None of these

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

74. महाराष्ट्रातील भूदृश्यांच्या विकासात खालीलपैकी __________ या हवामान घटकाची भूमिका महत्वाची आहे.

(1) आभ्राच्छादन (2) आर्द्रता (3) पर्जन्य (4) तापमान

Amongst the climatic factors __________ plays a decisive role in the landscape development of the Maharashtra.

(1) Cloudness (2) Humidity (3) Rainfall (4) Temperature

---

75. वैद्यकीय सोयी-सुविधांच्या विकासामुळे प्रसिद्धीस आलेले परंतू सध्या जेथे वैद्यकीय उपकरणे व स्टील फर्निचरचे उत्पादन केले जाते असे शहर :

(1) मिरज (2) औरंगाबाद (3) सांगली (4) वरीलपैकी कोणतेही नाही

A town known for the growth of health sector which led to the establishment of industrial unit producing medical equipments and steel furniture :

(1) Miraj (2) Aurangabad (3) Sangli (4) None of above

---

76. मृदा संवर्धनासाठी खालील कोणते उपाय योजणे आवश्यक आहे ?

(a) वनस्पती आवरण आणि संरक्षित वृक्षारोपण

(b) पायऱ्या-पायऱ्याची शेती

(c) स्थलांतरीत शेतीवर प्रतिबंध

(d) पिकांची चक्रीय पद्धत

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) बरोबर आहेत. (2) (a), (b) आणि (c) बरोबर आहेत.

(3) (c) आणि (d) बरोबर आहेत. (4) (a) आणि (d) बरोबर अहित.

Which of the following measures need to be applied for soil conservation ?

(a) Vegetative cover and protective afforestation

(b) Terracing

(c) Prohibition of shifting cultivation

(d) Crop rotation

Answer options :

(1) (a) and (b) are correct (2) (a), (b) and (c) are correct

(3) (c) and (d) are correct (4) (a) and (d) are correct

---

77. (a) अंतर्गत शक्तींचा उगम पृथ्वीच्या भूगर्भातून होऊन भूपृष्ठ निर्मिती ही ज्वालामुखी व भूकंपासारख्या घटनेतून होत असते.

(b) बाह्य शक्तींचा उगम बाह्यस्थ स्रोतातून होतो (सूर्य) व ह्या भूपृष्ठाच्या झीजेस नदी, वारे व इतर बाह्य कारके कारणीभूत असतात.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) बरोबर	(2) (a) बरोबर (b) चूक
(3) (a) चूक (b) बरोबर	(4) (a) आणि (b) चूक

(a) Endogenetic forces evolve from the earths interior and are responsible for the evolution of the relief through events like volcanic eruptions, earthquakes etc.

(b) Exogenetic forces evolve as a result of external sources (e.g. sun) and are responsible for destruction of relief through agents like rivers, winds etc.

Answer options :

(1) (a) and (b) True	(2) (a) True (b) False
(3) (a) False (b) True	(4) (a) and (b) False

---

78. भूखंड वहनाचे खालील कोणते महत्वाचे पुरावे आहेत ?

(a) भौगोलिक पुरावा	(b) हवामानाचा पुरावा
(c) जीवाश्माचा पुरावा	(d) औष्णिक शक्ती

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) बरोबर आहेत.	(2) (c) आणि (d) बरोबर आहेत.
(3) (a), (b) आणि (c) बरोबर आहेत.	(4) (b) आणि (d) बरोबर आहेत.

Which of the following are the Important evidences of the continental drift ?

(a) Geographical Evidences	(b) Climatic Evidences
(c) Fossil Evidences	(d) Thermal Force

Answer options :

(1) (a) and (b) are correct	(2) (c) and (d) are correct
(3) (a), (b) and (c) are correct	(4) (b) and (d) are correct

---

79. नदीच्या क्षरणामुळे निर्मित भूविशेष कोणते ?

(a) कुंभगर्ता किंवा कुंभ खळगे	(b) धावत्या
(c) धबधबा	(d) टेकडी

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (a) बरोबर	(2) (b) आणि (c) बरोबर
(3) (a), (b) आणि (c) बरोबर	(4) (d) आणि (b) बरोबर

What are the topography created due to stream erosion ?

(a) Pot holes	(b) Rapids
(c) Waterfall	(d) Hills

Answer options :

(1) Only (a) correct	(2) (b) and (c) correct
(3) (a), (b) and (c) correct	(4) (d) and (b) correct

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

80. (a) महाराष्ट्रात, एकूण क्षेत्रफळापैकी फक्त 22% क्षेत्रात खनिजसंपत्ती आढळते. ह्याची ही दोनच मुख्य क्षेत्रे आहेत.

(b) पूर्व विदर्भात, गडचिरोली, भंडारा, चंद्रपूर व गोंदिया, तट कोंकण आणि दक्षिण महाराष्ट्रात, सिंधुदुर्ग, रत्नागिरी, रायगड व कोल्हापूर अशी क्षेत्रे आहेत.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) बरोबर (2) (a) बरोबर (b) चूक

(3) (a) चूक (b) बरोबर (4) (a) आणि (b) चूक

(a) Of the total area of Maharashtra, Minerals are found only in 22% and that too in two main regions only.

(b) These regions include Gadhchiroli, Bhandara, Chandrapur and Gondia in Eastern Vidarbha and Sindhudurg, Ratnagiri, Raigad and Kolhapur in Konkan and Southern Maharashtra.

Answer options :

(1) (a) and (b) True (2) (a) True (b) False

(3) (a) False (b) True (4) (a) and (b) False

---

81. (a) कोयना जलविद्युत प्रकल्प, हा कृष्णा नदीच्या उपनदी कोयना, ह्यावर उभारला असून, ह्या धरणाच्या जलाशयाला 'शिवसागर' अशा नावाने ओळखले जाते.

(b) कोयना नदीचे पूर्वेकडील वाहणारे पाणी पश्चिमेकडे वळवून चिपळूण तालुक्यात पोफळी येथे एक मोठे वीज निर्मिती केंद्र उभारले आहे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) व (b) बरोबर (2) (a) बरोबर (b) चूक

(3) (a) चूक (b) बरोबर (4) (a) व (b) चूक

(a) The Koyna hydroeletric project has been built on the Koyna river which is a tributary of the Krishna river, the backwaters of the dam are called as 'Shiv Sagar'.

(b) The east flowing waters of the Koyna river have been diverted westwards and a power generation plant has been built up at Pophali in Chiplun Taluka.

Answer options :

(1) (a) and (b) True (2) (a) True (b) False

(3) (a) False (b) True (4) (a) and (b) False

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

82. खालीलपैकी कुठली धार्मिक/सांस्कृतीक प्रेक्षणीय स्थळे पुणे जिल्ह्यात **नाहीत** ?

(a) महादजी शिंदे छत्री
(b) चतु:शृंगी
(c) तळ्यातला गणपती
(d) शनिवार वाडा
(e) कसबा गणपती

पर्यायी उत्तरे :

(1) (b) आणि (c)
(2) (b) आणि (d)
(3) (c) आणि (a)
(4) वरीलपैकी कुठलेच नाही

Which of the following Religious/Cultural tourist places are **not** located in Pune district ?

(a) Mahadji Shinde Chattri
(b) Chatushrungi
(c) Talyatla Ganapati
(d) Shaniwar wada
(e) Kasba Ganapati

Answer options :

(1) (b) and (c)
(2) (b) and (d)
(3) (c) and (a)
(4) None of the above

---

83. जल निस्सार पद्धतीत प्रदेशातील भूवैज्ञानिक संरचना व नदी प्रवाह यांच्यात कोणताही संबंध आढळत नाही त्याला म्हणतात :

(1) वृक्षाकृती निस्सार प्रारूप
(2) जाळीदार निस्सार प्रारूप
(3) आयताकृति निस्सार प्रारूप
(4) अध्यारोपित निस्सार प्रारूप

A drainage system which is in no way related to the geological structure of the region where it occurs is called :

(1) Dendritic drainage pattern
(2) Trellised drainage pattern
(3) Rectangular drainage pattern
(4) Superimposed drainage pattern

---

84. महाराष्ट्रातील बॉक्साईट खनिजसंपत्तीचे मुख्यक्षेत्रे कोणती ?

(a) सिंधुदुर्ग – रत्नागिरी
(b) नागपूर – भंडारा
(c) कोल्हापूर – ठाणे
(d) गोंदिया – गडचिरोली

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) बरोबर आहेत.
(2) (b) आणि (d) बरोबर आहेत.
(3) (a) आणि (c) बरोबर आहेत.
(4) (b) आणि (c) बरोबर आहेत.

Which region has major bauxite deposits in Maharashtra ?

(a) Sindhudurga - Ratnagiri
(b) Nagpur - Bhandara
(c) Kolhapur - Thane
(d) Gondia - Gadchiroli

Answer options :

(1) (a) and (b) are correct
(2) (b) and (d) are correct
(3) (a) and (c) are correct
(4) (b) and (c) are correct

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

85. खालीलपैकी कोणते/कोणती विधान/विधाने **बरोबर** आहेत ?

(a) महाराष्ट्रातील ग्रामीण व शहरी लोकसंख्येचा वाटा क्रमश: 55 व 45% असा आहे.

(b) 2001-2011 ह्या दशकातील वाढ ही साधारण 16% असली, तरी ही वाढ शहरी भागात ग्रामीण भागापेक्षा दुप्पट पेक्षा जास्त आहे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) बरोबर (2) (a) बरोबर (b) चूक

(3) (a) चूक (b) बरोबर (4) (a) आणि (b) चूक

Which of the following sentence/sentences is/are **true** ?

(a) The rural and urban population share of Maharashtra is 55 and 45 percent respectively.

(b) The decaded growth for 2001-2011 though being about 16%, it is seen to be more than twice in the urban areas than the rural areas.

Answer options :

(1) (a) and (b) True (2) (a) True (b) False

(3) (a) False (b) True (4) (a) and (b) False

---

86. योग्य जोड्या जुळवा :

	खनिजे		**स्त्रोत जिल्हे**
(a)	दगडी कोळसा	(i)	कोल्हापूर
(b)	चूनखडी	(ii)	भंडारा
(c)	मँगनीज	(iii)	नांदेड
(d)	बॉक्साईट	(iv)	वर्धा

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
(1)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(2)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(3)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)
(4)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)

Match the followings :

	Minerals		**Source Districts**
(a)	Coal	(i)	Kolhapur
(b)	Limestone	(ii)	Bhandara
(c)	Manganese	(iii)	Nanded
(d)	Bauxite	(iv)	Wardha

Answer options :

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
(1)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(2)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(3)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)
(4)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)

---

87. खालीलपैकी कोणते विधान/विधाने **चूक** किंवा **बरोबर** आहे/आहेत ?

(a) राज्यवार राष्ट्रीय महामार्गांची एकूण लांबी महाराष्ट्रामध्ये, राजस्थान व तामीळनाडू पेक्षा जास्त आहे.

(b) राज्यवार राष्ट्रीय महामार्गांची एकूण लांबी महाराष्ट्रामध्ये, गुजरात व कर्नाटक पेक्षा कमी आहे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) बरोबर (2) (a) बरोबर (b) चूक

(3) (a) चूक (b) बरोबर (4) (a) आणि (b) चूक

Which of the followings is/are **True or False** ?

(a) The statewise kilometerage of National Highways in Maharashtra is more than Rajasthan and Tamil Nadu.

(b) The statewise kilometerage of National Highways in Maharashtra is less than Gujarat and Karnataka.

Answer options :

(1) (a) and (b) True (2) (a) True (b) False

(3) (a) False (b) True (4) (a) and (b) False

---

88. खालील नमूद जिल्ह्यांचे घरगुती विजेच्या दरडोई वापरा प्रमाणे उतरत्या क्रमाने क्रम लावा :

(a) नागपूर जिल्हा (b) अहमदनगर जिल्हा

(c) वर्धा जिल्हा (d) पूणे जिल्हा (e) ठाणे जिल्हा

पर्यायी उत्तरे :

(1) (d), (e), (b), (a), (c) (2) (e), (d), (a), (c), (b)

(3) (e), (d), (b), (a), (c) (4) (e), (b), (d), (a), (c)

Rank the following districts as per their per capita consumption of household electricity in descending order :

(a) Nagpur dist. (b) Ahmednagar dist.

(c) Wardha dist. (d) Pune dist. (e) Thane dist.

Answer options :

(1) (d), (e), (b), (a), (c) (2) (e), (d), (a), (c), (b)

(3) (e), (d), (b), (a), (c) (4) (e), (b), (d), (a), (c)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

89. मालवण, वेंगुर्ला आणि गोव्याकडे जाण्यासाठी ________ हा घाट अत्यंत उपयुक्त आहे.

(a) फोंडा आणि आंबोली (b) थळघाट व बोरघाट

(c) आंबा घाट (d) आंबेनळी

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (a) बरोबर (2) फक्त (b) बरोबर

(3) (b) आणि (c) बरोबर (4) (c) आणि (d) बरोबर

The ________ ghats are very useful to go to Malwan, Vengurla and Goa.

(a) Fonda and Amboli (b) Thalghat and Borghat

(c) Amba Ghat (d) Ambenali

Answer options :

(1) Only (a) correct (2) Only (b) correct

(3) (b) and (c) correct (4) (c) and (d) correct

---

90. टोंबोलो आणि पुळण ही भूरूपे ________ च्या कार्याशी संबंधित आहेत.

(1) वारा (2) सागरी लाटा (3) हिमनदी (4) भूमिगत पाणी

Tombolo and beaches are associated with the action of ________.

(1) Wind (2) Sea waves (3) Glacier (4) Underground water

---

91. अन्नसाखळीतील ऊर्जा विनिमयाची प्रक्रिया गुंतागुतीची असून ती अनेक स्रोतातून होते, तेंव्हा त्याला ________ म्हणतात.

(1) अन्न जाळे (2) जैव आकार

(3) अन्न स्तूप (4) वरीलपैकी कोणतेही नाही

Complex process of transfer of energy from multiple sources in food chain is called ________.

(1) Food web (2) Biovolume

(3) Food Pyramid (4) None of the above

---

92. खालीलपैकी कोणत्या वाऱ्यास "स्नो ईटर" म्हटले जाते ?

(1) फॉन (2) चिनुक (3) आंधी (4) बर्ग

Which of the following wind is known as "Snow eater" ?

(1) Fohn (2) Chinook (3) Andhi (4) Berg

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

93. हरितगृहाच्या प्रभावाचे परिणाम :

(a) मानवी समाज आणि शेतीवर होतो

(b) पर्जन्य न्यूनता

(c) सागरातील आम्लतेचा स्तर वाढतो

(d) सागराची पातळी वाढते

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) व (b) (2) (c) व (d) (3) वरील सर्व (4) (a) व (d)

Impact of Greenhouse effect :

(a) Human society and agriculture

(b) Decline in precipitation

(c) Increase in the level of acidity in the ocean

(d) Rise in sea level

Answer options :

(1) (a) and (b) (2) (c) and (d) (3) All of the above (4) (a) and (d)

---

94. नैर्ऋत्य मोसमी वारे भारतात दोन मार्गांनी प्रवेश करतात ________.

(1) अरबी समुद्र व बंगालच्या उपसागरावरील वारे

(2) हिंदी महासागर व अरबी समुद्रावरील वारे

(3) बंगालचा उपसागर व हिंदी महासागरावरील वारे

(4) वरीलपैकी कोणतेही नाही

The Monsoon enters India in two main branches ________.

(1) Arabian Sea and Bay of Bengal current

(2) Indian Ocean and Arabian Sea current

(3) Bay of Bengal and Indian Ocean current

(4) None of the above

---

95. वातावरणातील कोणता थर ध्वनी लहरी परावर्तित करतो ?

(1) तपांबर (2) आयनांबर (3) ओझोन थर (4) स्थितांबर

Which of the following layer of the atmosphere reflect sound waves ?

(1) Troposphere (2) Ionosphere (3) Ozonosphere (4) Stratosphere

---

96. 'परिसंस्था' ही संज्ञा सर्वप्रथम 1935 मध्ये कोणी वापरली ?

(1) ए. टान्सले (2) जी. डार्विन (3) आय. न्यूटन (4) रूदरफोर्ड

Who coined the term 'Ecosystem' in 1935 ?

(1) A. Tansley (2) G. Darwin (3) I. Newton (4) Rudarford

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

97. भारताच्या पश्चिम घाटात कोणत्या प्रकारचा पाऊस पडतो ?

(1) आरोह (2) आवर्त (3) प्रतिरोध (4) यापैकी नाही

Which type of rainfall appear in Western Ghat of India ?

(1) Convectional (2) Cyclonic (3) Orographic (4) None of these

98. तपांबर मध्ये तापमान 6.4°C ने दर ________ मीटरला कमी होते.

(1) 5000 मी (2) 500 मी (3) 100 मी (4) 1000 मी

In troposphere temperature decreases at the rate 6.4°C per ________ metres.

(1) 5000 m (2) 500 m (3) 100 m (4) 1000 m

99. विषुववृत्ताच्या दोन्ही बाजुला कमी दाबाचा पट्टा, जो साधारणपणे 5° ते 30° अक्षांशापर्यंत आढळतो त्याला ________ म्हणतात.

(1) डोलड्रम (2) व्यापारी वाऱ्याचा पट्टा

(3) पश्चिमी वारे (4) ध्रुवीय पूर्वी वारे

On both the sides of equatorial trough of low pressure lies, extending roughly from 5° to 30° of latitude is known as ________.

(1) Doldrums (2) Trade wind belt

(3) Westerlies (4) Polar easterlies

100. खालीलपैकी कोणती संघननाची रूपे **नाहीत** ?

(1) पर्जन्य (2) दव

(3) दहिवर (4) सर्व प्रकाराचे मेघ

Which of the following is **not** a form of condensation ?

(1) Rain (2) Dew

(3) Frost (4) All types of clouds

101. 1979 मध्ये यु.एस.ए. मधील कोणत्या अणुऊर्जा निर्मिती प्रकल्पात अपघात झाला होता ?

(1) थ्री माईल आयलँड (2) डेट्राइट

(3) ओहीओ (4) जॉर्जीया

In 1979 which of the following nuclear generating station having nuclear accident in U.S.A. ?

(1) Three Mile Island (2) Detroit

(3) Ohio (4) Georgia

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

102. खालीलपैकी कोणता वायू ओझोन स्तराच्या क्षयास कारणीभूत ठरतो ?

(1) कार्बन डायऑक्साइड (2) सल्फर डायऑक्साइड

(3) क्लोरोफ्लोरोकार्बन (4) नाइट्रोजन डायऑक्साइड

Which of the following gas causes depletion of Ozone layer ?

(1) Carbon dioxide (2) Sulphur dioxide

(3) Chlorofluorocarbon (4) Nitrogen dioxide

---

103. शास्त्रीय अनुमानानुसार दर मिनिटाला दर चौरस से.मी. पृष्ठभागावर 1.94 कॅलरी सौरऊर्जा शोषली जाते त्यास काय म्हणतात ?

(1) सौरस्थिरपद/सौरस्थिरांक (2) पृथ्वीची भूधवलता

(3) सौरशक्तीचे परावर्तन (4) वरीलपैकी नाही

The surface of earth absorb 1.94 calorie solar energy per square cm. per minute is called :

(1) Solar constant (2) Albedo of the earth

(3) Reflection of solar energy (4) None of the above

---

104. उत्सर्जित क्रियाशील वायू ज्याला हरितगृह वायू सुद्धा म्हणतात :

(a) मिथेन (b) नायट्रस ऑक्साइड

(c) क्लोरोफ्लोरोकार्बन (d) हायड्रोजन सल्फाइड

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b), (c) (2) (a), (c), (d) (3) (b), (c), (d) (4) वरील सर्व

The radiatively active gases also called the greenhouse gases are :

(a) Methane (b) Nitrous oxide

(c) Chlorofluorocarbons (d) Hydrogen Sulphide

Answer options :

(1) (a), (b), (c) (2) (a), (c), (d) (3) (b), (c), (d) (4) All above

---

105. खालीलपैकी कोणता दगडी कोळसा सर्वात उच्च प्रतिचा मानला जातो ?

(1) अॅन्थ्रासाईट (2) बिटूमिनस (3) लिग्नाईट (4) पीट

Which of the following is highest quality coal ?

(1) Anthracite (2) Bituminous (3) Lignite (4) Peat

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

106. उत्तरेकडून दक्षिणेकडे खालीलपैकी पर्वत रांगांचा कोणता क्रम **बरोबर** आहे ?

(1) सातपुडा, हरिश्चंद्रगड, सातमाळ, शंभूमहादेव

(2) सातपुडा, सातमाळ, हरिश्चंद्रगड, शंभूमहादेव

(3) शंभूमहादेव, सातमाळ, सातपुडा, हरिश्चंद्रगड

(4) सातपुडा, सातमाळ, शंभूमहादेव, हरिश्चंद्रगड

Which of the following sequence of mountains from North to South is **correct** ?

(1) Satpuda, Harishchandragad, Satmal, Shambhumahadeo

(2) Satpuda, Satmal, Harishchandragad, Shambhumahadeo

(3) Shambhumahadeo, Satmal, Satpuda, Harishchandragad

(4) Satpuda, Satmal, Shambhumahadeo, Harishchandragad

---

107. उष्मागतिक रूपांतरणाचा वायूराशीवर होणारा परिणाम :

(1) शीत किंवा उबदार (2) स्थिर व अस्थिर

(3) शीत व स्थिर (4) उबदार व अस्थिर

Thermodynamic modification causes air mass to become :

(1) Cold or Warm (2) Stable and Unstable

(3) Cold and Stable (4) Warm and Unstable

---

108. कोरड्या व ओल्या फुग्याचा तापमापक कशाचे मोजमाप करण्यासाठी वापरतात ?

(1) हवेचा भार (2) तापमान

(3) सापेक्ष आर्द्रता (4) वृष्टी

Dry and wet bulb thermometer is used for measurement of :

(1) Air pressure (2) Temperature

(3) Relative humidity (4) Precipitation

---

109. वस्तीचे मुख्य भाग आहेत :

(a) समरूप भाग (b) मध्य भाग

(c) परिसंचरण भाग (d) विशिष्ट भाग

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) (2) (b), (c) आणि (d)

(3) (a), (c) आणि (d) (4) वरील सर्व

Basic parts of settlement are :

(a) Homogeneous part (b) Central part

(c) Circulatory part (d) Special part

Answer options :

(1) (a) and (b) (2) (b), (c) and (d)

(3) (a), (c) and (d) (4) All above

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

110. खालीलपैकी कोण परिसंस्थेचा प्राथमिक ग्राहक **नाही** ?

(1) मेंढी (2) ससा (3) साप (4) हरिण

Which of the following is not Primary Consumer of Ecosystem ?

(1) Sheep (2) Rabbit (3) Snake (4) Deer

---

111. महाराष्ट्रातील प्रादेशिक वार्षिक पर्जन्यमान.

(a)	कोंकण	(i)	92 सेंमी.
(b)	मध्य महाराष्ट्र	(ii)	110 सेंमी.
(c)	मराठवाडा	(iii)	77 सेंमी.
(d)	विदर्भ	(iv)	287 सेंमी.

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(ii)	(iii)	(i)	(iv)
(2)	(iv)	(i)	(iii)	(ii)
(3)	(iv)	(i)	(ii)	(iii)
(4)	(i)	(ii)	(iv)	(iii)

Regional distribution of annual rainfall in Maharashtra is :

(a)	Konkan	(i)	92 cm
(b)	Central Maharashtra	(ii)	110 cm
(c)	Marathwada	(iii)	77 cm
(d)	Vidharbha	(iv)	287 cm

Answer options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(ii)	(iii)	(i)	(iv)
(2)	(iv)	(i)	(iii)	(ii)
(3)	(iv)	(i)	(ii)	(iii)
(4)	(i)	(ii)	(iv)	(iii)

---

112. ओझोन वायूचा थर वातावरणाच्या कोणत्या थरात आढळतो ?

(1) तपांबर (2) स्थितांबर (3) बाह्यांबर (4) दलांबर

Ozone layer appears in which layer of atmosphere ?

(1) Troposphere (2) Stratosphere (3) Exosphere (4) Ionosphere

---

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

113. दक्षिणेकडून उत्तरेकडे खालील नद्यांचा कोणता क्रम **बरोबर** आहे ?

(1) भिमा, निरा, कृष्णा, वारणा (2) वारणा, कृष्णा, भिमा, निरा

(3) कृष्णा, वारणा, भिमा, निरा (4) वारणा, कृष्णा, निरा, भिमा

Which of the following sequence of rivers from South to North is **correct** ?

(1) Bhima, Nira, Krishna, Varna (2) Varna, Krishna, Bhima, Nira

(3) Krishna, Varna, Bhima, Nira (4) Varna, Krishna, Nira, Bhima

---

114. बाष्पसंपृक्त हवेची सापेक्ष आर्द्रता किती असते ?

(1) 25 ग्रॅम (2) 100 ग्रॅम (3) 25 टक्के (4) 100 टक्के

Relative humidity of saturated air is :

(1) 25 gram (2) 100 gram (3) 25 percent (4) 100 percent

---

115. जोड्या लावा :

स्तंभ - I **(आंतरराष्ट्रीय पर्यावरण करार)**	**स्तंभ - II** **(वर्ष)**
(a) ब्रंटलॅन्ड अहवाल	(i) 1992
(b) स्टॉकहोम परिषद	(ii) 1987
(c) रिओ परिषद	(iii) 1997
(d) क्योटो प्रोटोकोल	(iv) 1972

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
(1)	(iv)	(ii)	(i)	(iii)
(2)	(ii)	(iv)	(i)	(iii)
(3)	(ii)	(iv)	(iii)	(i)
(4)	(i)	(iii)	(ii)	(iv)

Match the following :

Column - I **(International Environment Agreement)**	**Column - II** **(Year)**
(a) Brundtland Report	(i) 1992
(b) Stockholm Conference	(ii) 1987
(c) Rio Conference	(iii) 1997
(d) Kyoto Protocol	(iv) 1972

Answer options :

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
(1)	(iv)	(ii)	(i)	(iii)
(2)	(ii)	(iv)	(i)	(iii)
(3)	(ii)	(iv)	(iii)	(i)
(4)	(i)	(iii)	(ii)	(iv)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

116. ________ या सूक्ष्म अन्नद्रव्याच्या कमतरतेमुळे फुलकोबीचे खोड पोकळ होते.

(1) मॉलीबडेनम (2) जस्त (3) मँगनीज (4) बोरॉन

Hollow stem of cauliflower is due to the deficiency of ________ micronutrient.

(1) Molybdenum (2) Zinc (3) Manganese (4) Boron

---

117. खालीलपैकी हवा प्रदूषणाचे प्रतिबंधात्मक उपाय कोणते ?

(a) उर्जेचा कमी वापर

(b) उर्जेचा अधिक सक्षम वापर

(c) सौर व पवन उर्जा वापर

(d) प्रदूषण सहनशील वनस्पतींची लागवड करणे

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b) फक्त (2) (c) फक्त

(3) (d) फक्त (4) वरीलपैकी सर्व

Which of the following are preventive measures of air pollution ?

(a) Using less energy

(b) Using energy more efficiently

(c) Using solar and wind energy

(d) Planting of pollution tolerant plant species

Answer options :

(1) (a), (b) only (2) (c) only

(3) (d) only (4) All of the above

---

118. पावसाच्या पडणाऱ्या थेंबामुळे होणाऱ्या माती धुपीस ________ असे म्हणतात.

(1) ओघळपाडी धूप (2) घळपाडी धूप

(3) सालकाढी/चादर धूप (4) शिंतोडी धूप

Soil erosion caused due to rain drops is called as ________.

(1) Rill erosion (2) Gully erosion

(3) Sheet erosion (4) Splash erosion

---

119. डायअमोनियम फॉस्फेट या खतामधे P_2O_5 चे प्रमाण ________ टक्के आहे.

(1) 30 (2) 41 (3) 46 (4) 51

In Diammonium phosphate fertilizer the P_2O_5 content is ________ percent.

(1) 30 (2) 41 (3) 46 (4) 51

---

120. ________ हा न्युक्लीक आम्ल, फायटीन आणि फॉस्फोलिपिडचा महत्वाचा घटक आहे.

(1) फॉस्फरस (2) नायट्रोजन (3) पोटॅशियम (4) कॅल्शियम

________ is a constituent of nucleic acid, phytin and phospholipids.

(1) Phosphorus (2) Nitrogen (3) Potassium (4) Calcium

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

121. कोणत्या सेंद्रीय घटकाच्या विघटना करीता जास्त कालावधी लागेल ?

(1) साखर (2) पिष्टमय पदार्थ (3) स्निग्ध पदार्थ (4) प्रथिने

Which organic compound will require longer period for its decomposition ?

(1) Sugar (2) Starch (3) Fats (4) Proteins

---

122. खालीलपैकी एकूण पिक कालावधीमध्ये कमी पाणी लागणारे पिक कोणते ?

(1) रब्बी ज्वारी (2) मिरची

(3) गहू (4) उन्हाळी मूग

Out of following crops which crop requires less water during its life cycle ?

(1) Rabi Sorghum (2) Chilli

(3) Wheat (4) Summer Greengram

---

123. ________ हे आम्लधर्मीय जमिनीत चल तर अल्कधर्मीय जमिनीत अचल असते.

(1) जस्त (2) शिसे (3) कॅडमिअम (4) अर्सेनिक

________ is most mobile in acid soil, whereas in alkaline soil it is immobile.

(1) Zinc (2) Lead (3) Cadmium (4) Arsenic

---

124. खालीलपैकी काय प्रति पर्ण क्षेत्र प्रती काल शुष्क पदार्थ साठवणुकीचा दर दर्शविते ?

(1) PAR (फोटोसिंथेटिकली ॲक्टिव रॅडिएशन)

(2) NAR (नेट ॲसिमिलेशन रेट)

(3) CGR (क्रॉप ग्रोथ रेट)

(4) RGR (रिलेटिव ग्रोथ रेट)

Which among the following indicates dry matter accumulation rate per unit leaf area per unit time ?

(1) PAR (Photosynthetically Active Radiation)

(2) NAR (Net Assimilation Rate)

(3) CGR (Crop Growth Rate)

(4) RGR (Relative Growth Rate)

---

125. ________ हा वायु जमिनीच्या पृष्ठभागालगत अगदी कमी प्रमाणात आढळतो तथापी, त्याचे जास्तीत जास्त प्रमाण जमिनीपासून 16 ते 30 किलोमीटर अंतरावर वेगवेगळ्या अक्षांशावर आढळून येते.

(1) कार्बन डायऑक्साइड (2) नायट्रोजन

(3) हायड्रोजन (4) ओझोन

________ gas is found in traces in air near the ground surface and concentrated in a layer at varying heights between 16 to 30 km at different latitudes.

(1) Carbon di-oxide (2) Nitrogen

(3) Hydrogen (4) Ozone

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

126. ________ हा कोरडवाहू शेतीपुढील एक मुख्य प्रश्न आहे.

(1) पावसाची (मान्सूनची) लवकर सुरुवात आणि लवकर शेवट

(2) पावसाची (मान्सूनची) लवकर सुरुवात आणि उशिरा शेवट

(3) पावसाची (मान्सूनची) उशिरा सुरुवात आणि लवकर शेवट

(4) पावसाची (मान्सूनची) उशिरा सुरुवात आणि उशिरा शेवट

________ is one of the main problems of dry land agriculture.

(1) Early start and early cessation of rains (monsoon)

(2) Early start and late cessation of rains (monsoon)

(3) Late onset and early cessation of rains (monsoon)

(4) Late onset and late cessation of rains (monsoon)

---

127. पाण्याचे उष्णता प्रदूषण ________ यामुळे होते.

(1) मैला (2) कृषि रसायने

(3) औद्योगिक सांडपाणी (4) कृत्रिम धुलाई पावडर

The thermal (heat) pollution of water is caused by ________.

(1) Sewage (2) Agrochemicals

(3) Industrial effluents (4) Synthetic detergents

---

128. इक्रीसॅट ही संस्था कोणत्या राज्यात आहे ?

(1) कर्नाटक (2) तामिळनाडु

(3) आंध्र प्रदेश (4) तेलंगाणा

ICRISAT is situated in ________ state.

(1) Karnataka (2) Tamil Nadu

(3) Andhra Pradesh (4) Telangana

---

129. खालीलपैकी हरीत गृह वायू कोणते आहेत ?

(a) O_2 (b) N_2O (c) CO_2 (d) CH_4

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b), (c) (2) (b), (c), (d) (3) (c), (d), (a) (4) (d), (a), (b)

Which among the following are greenhouse gases ?

(a) O_2 (b) N_2O (c) CO_2 (d) CH_4

Answer options :

(1) (a), (b), (c) (2) (b), (c), (d) (3) (c), (d), (a) (4) (d), (a), (b)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

130. मृदा आणि पाणी संवर्धनाचे हे कृषिविद्या विषयक उपाय आहेत :

(a) पट्टामेर पद्धत (b) समपातळीत लागवड
(c) आच्छादनांचा वापर (d) समपातळीतील बांध

पर्यायी उत्तरे :

(1) (c), (b) आणि (a) फक्त (2) (c), (b) आणि (d) फक्त
(3) (d), (c) आणि (a) फक्त (4) (a), (b), (c) आणि (d) सर्व

Agronomic measures of soil and water conservations are :

(a) Strip cropping (b) Contour cultivation
(c) Mulching (d) Contour bunding

Answer options :

(1) (c), (b) and (a) only (2) (c), (b) and (d) only
(3) (d), (c) and (a) only (4) All (a), (b), (c) and (d)

---

131. माती नुकसानीचे सूत्र A = RKSLCP मध्ये 'K' काय दर्शवितो ?

(1) पिक घटक (2) अपधाव घटक
(3) जमिन धूप घटक (4) पाऊस घटक

In soil loss equation A = RKSLCP, 'K' indicates ________.

(1) Crop factor (2) Runoff factor
(3) Soil erodibility factor (4) Rainfall factor

---

132. जमिनीतील वाफशाच्या वेळची जलमर्यादा (− 1/3 बार) आणि वनस्पती सुकण्याच्या वेळची जलमर्यादा (− 15 बार) या दोनमधील पाण्याच्या भागास ________ म्हणतात.

(1) केशाकर्षण पाणी (2) आर्द्रता शोषक पाणी (हैयग्रॉस्कोपिक पाणी)
(3) उपलब्ध पाणी (4) गुरुत्वाकर्षणाचे पाणी

________ is defined as that portion of water in the soil between field capacity (− 1/3 bar) and the permanent wilting coefficient (− 15 bar).

(1) Capillary water (2) Hygroscopic water
(3) Available water (4) Gravitational water

---

133. ________ वायु कोळसा, पेट्रोलियम किंवा इतर सेंद्रिय पदार्थ यासारखे जिवाश्म अर्धवट जळण्यामुळे निर्माण होतो.

(1) मिथेन (2) कार्बन मोनोक्साईड
(3) नायट्रस ऑक्साइड (4) क्लोरोफ्लोरोकार्बन

________ gas is formed by incomplete combustion of fossil fuel like coal and petroleum or other organic matter.

(1) Methane (2) Carbon monoxide
(3) Nitrous oxide (4) Chlorofluorocarbon

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

134. दैनंदिन तापमानातील लयबद्ध चढउतारास वनस्पतीचा प्रतिसाद मिळतो त्यास _________ म्हणतात.

(1) थरमोस्टॅटिक्स्   (2) थरमोडायनॅमिक
(3) थरमोपिरयाडिझम   (4) यापैकी एकही नाही

The response of a plant to rhythmic diurnal fluctuations in temperature is called _________.

(1) Thermostatics   (2) Thermodynamic
(3) Thermoperiodism   (4) None of these

---

135. वाऱ्याची गती या साधनाने मोजतात :

(1) सायक्रोमीटर   (2) विंड व्हेन (वातकुक्कूट)
(3) अनेमोमीटर   (4) बॅरोमीटर

Wind Velocity is measured by :

(1) Psychrometer   (2) Wind Vane
(3) Anemometer   (4) Barometer

---

136. मैला मिश्रण हे _________ धातुचा मुख्य स्रोत आहे कि जो अत्यंत विषारी आहे.

(1) शिसे   (2) कॅडमियम   (3) तांबे   (4) जस्त

Sewage sludge is a rich source of _________ which is extremely poisonous.

(1) Lead   (2) Cadmium   (3) Copper   (4) Zinc

---

137. खालीलपैकी कोणता निर्देशांक सर्वात कार्यक्षम आंतरपिक पद्धती ठरविण्या करीता उपयुक्त आहे ?

(1) एल.ई.आर. (लँड इक्विव्हॅलंट रेषो)
(2) एल.ए.आर. (लीफ एरिया रेषो)
(3) पी.ए.आर. (फोटोसिंथेटिकली ॲक्टिव रॅडिएशन)
(4) आर.जी.आर. (रिलेटिव ग्रोथ रेट)

Which of the following indice is useful to decide most efficient intercropping system ?

(1) LER (Land Equivalent Ratio)
(2) LAR (Leaf Area Ratio)
(3) PAR (Photosynthetically Active Radiation)
(4) RGR (Relative Growth Rate)

---

138. 2, 4-डी तणनाशक जमिनीत _________ दिवस अवशेष स्वरूपात राहते.

(1) 14 ते 30   (2) 35 ते 45   (3) 46 ते 60   (4) 61 ते 75

2, 4-D herbicide persists in soil for _________ days.

(1) 14 - 30   (2) 35 - 45   (3) 46 - 60   (4) 61 - 75

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

139. पाणी मोजण्याच्या प्रमाणानुसार, 1 टीएमसी = ________.

(1) 10^4 घन मीटर (2) 10^9 घन फुट (3) 10^9 घन मीटर (4) 10^{10} घन फुट

In water measurement, 1 TMC = ________.

(1) 10^4 cubic metre (2) 10^9 cubic feet (3) 10^9 cubic metre (4) 10^{10} cubic feet

---

140. जमिनीची घनता ________ या एककात मोजतात.

(1) मिलीग्रॅम प्रति मीटर (2) ग्रॅम प्रति घन सेंटीमीटर

(3) घन सेंटीमीटर प्रति ग्रॅम (4) घन मिलिमीटर प्रति ग्रॅम

Bulk density of soil is measured in ________ unit.

(1) mg per meter (2) gm per cubic centimeter

(3) cubic centimeter per gm (4) cubic millimeter per gm

---

141. जमिनीच्या पोयटा कणाचा व्यास किती असतो ?

(1) 0.2 - 0.02 मी.मी. (2) 0.02 - 0.002 मी.मी.

(3) 2 मी.मी. (4) > 2 मी.मी.

What is the diameter of silt soil particles ?

(1) 0.2 - 0.02 mm (2) 0.02 - 0.002 mm

(3) 2 mm (4) > 2 mm

---

142. वनस्पती प्रामुख्याने नत्र ________ या स्वरूपात शोषतात.

(1) नायट्रेट (2) नायट्राईट (3) अमाईड (4) यापैकी एकही नाही

Nitrogen is mainly absorbed by plants in ________ form.

(1) Nitrate (2) Nitrite (3) Amide (4) None of these

---

143. खोल जमिनीमध्ये उभ्या अच्छादनाचा वापर ________ वाढण्यासाठी करतात.

(1) अपधाव (2) जमिनीत पाणी जिरण्याचे प्रमाण

(3) धूप (4) जमिनीची खराबी

In deep soils vertical mulch is used for increasing ________.

(1) runoff (2) infiltration

(3) erosion (4) soil degradation

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

144. बहुतांश पिकांमध्ये जेथे जमिनीला बराच ऊंच सखलपणा आणि उतार असतो अशा वेळी _________ ही पाणी देण्याची पद्धत वापरता येते.

(1) ठिबक सिंचन (2) तुषार सिंचन (3) सारा (4) आळे

_________ irrigation method may be used for many crops and on all types of soil on lands of widely different topography and slopes.

(1) Drip (2) Sprinkler (3) Border (4) Ring

---

145. ज्वारी पिकाची जल वापर क्षमता साधारणपणे _________ आहे.

(1) 9.0 किलो ग्रॅम प्रति हेक्टर मीलीमीटर (2) 13.4 किलो ग्रॅम प्रति हेक्टर मीलीमीटर

(3) 3.7 किलो ग्रॅम प्रति हेक्टर मीलीमीटर (4) वरीलपैकी नाही

Water use efficiency of Jawar (Sorghum) crop is about _________.

(1) 9.0 kg/ha mm (2) 13.4 kg/ha mm

(3) 3.7 kg/ha mm (4) None of the above

---

146. धूळ, पराग कण, धूर आणि पाण्याची वाफ ह्यामुळे कोणत्या प्रकारचे स्कॅटरिंग (विखुरणे) होते ?

(1) रॅले विखुरणे (2) मई विखुरणे

(3) गैर पसंतीचे विखुरणे (4) एकत्रित विखुरणे

Dust, Pollen, Smoke and Water vapour are common causes of which scattering ?

(1) Raleigh Scattering (2) Mie Scattering

(3) Non selective Scattering (4) Amalgamated Scattering

---

147. जागतिक स्थान निश्चिती यंत्रणेमध्ये कार्यरत भागांमध्ये खालीलपैकी कोणता/कोणते भाग समाविष्ट आहे ?

(1) अवकाश विभाग (2) नियंत्रण विभाग

(3) वापरकर्ता विभाग (4) वरील सर्व

Which segment/segments of the following is the functional segment/segments of GPS ?

(1) Space segment (2) Control segment

(3) User segment (4) All of above

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

148. लँडसॅट 1, 2 व 3 वरील बहुवर्णपटीय स्कॅनिंग प्रणाली 185 कि.मी. ची स्वॅथ रुंदीत कोणत्या चार तरंगलांबींचा अंतर्भाव करते ?

(1) दृष्यमान वर्णपटातील 0.5 - 0.6 μm व 0.6 - 0.7 μm
अवरक्त वर्णपटातील 0.7 - 0.8 μm व 0.8 - 1.1 μm

(2) दृष्यमान वर्णपटातील 0.3 - 0.4 μm व 0.5 - 0.6 μm
अवरक्त वर्णपटातील 0.7 - 0.8 μm व 0.9 - 1.1 μm

(3) दृष्यमान वर्णपटातील 0.6 - 0.7 μm व 0.7 - 0.8 μm
अवरक्त वर्णपटातील 0.7 - 0.9 μm व 1.0 - 1.1 μm

(4) दृष्यमान वर्णपटातील 0.4 - 0.7 μm व 0.8 - 1.1 μm
अवरक्त वर्णपटातील 1.1 - 1.2 μm व 1.3 - 1.4 μm

The multispectral scanning systems on board of Landsat 1, 2 and 3 covers a 185 km swath width in which four wavelengths ?

(1) In Visible Spectrum 0.5 - 0.6 μm and 0.6 - 0.7 μm
In Infrared Spectrum 0.7 - 0.8 μm and 0.8 - 1.1 μm

(2) In Visible Spectrum 0.3 - 0.4 μm and 0.5 - 0.6 μm
In Infrared Spectrum 0.7 - 0.8 μm and 0.9 - 1.1 μm

(3) In Visible Spectrum 0.6 - 0.7 μm and 0.7 - 0.8 μm
In Infrared Spectrum 0.7 - 0.9 μm and 1.0 - 1.1 μm

(4) In Visible Spectrum 0.4 - 0.7 μm and 0.8 - 1.1 μm
In Infrared Spectrum 1.1 - 1.2 μm and 1.3 - 1.4 μm

---

149. जी.आय.एस. मधे कोणत्या उपप्रणालींचा समावेश होतो ?

(a) अशी प्रणाली की ज्यामधे माहिती गोळा करणे व त्याचे विशिष्ट उद्देशासाठी पृथ:करण करणे शक्य होते.

(b) अशी प्रणाली की ज्यामधे संगणकाचे हार्डवेअर व संगणकाची आज्ञावली माहिती साठवून त्याचे व्यवस्थापन व पृथ:करण करता येते तसेच सदर माहिती संगणकाच्या मॉनिटर वर दाखवता येते.

(c) अशी माहिती उत्पादन प्रणाली की जी हार्डकॉपी व इतर गोष्टी तयार करू शकते.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (a) (2) फक्त (b) (3) फक्त (a) आणि (b) (4) वरीलपैकी सर्व

GIS consists of which following subsystems ?

(a) An input system that allows for collection of data to be used and analysed for some purpose.

(b) Computer hardware and software systems that store the data and allow for data management and analysis and can be used to display data manipulations on computer monitor.

(c) An output system that generates hard copy images and other types of outputs.

Answer options :

(1) (a) only (2) (b) only (3) (a) and (b) only (4) All above

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

150. खालील उपग्रहांचे कालक्रमानुसार असलेले अचूक उत्तर शोधा :

(1) कार्टोसॅट-2B, आयएमएस 1, आयआरएस-1C, आयआरएस-P2

(2) आयआरएस-P2, कार्टोसॅट-2B, आयएमएस 1, आयआरएस-1C

(3) आयआरएस-P2, आयआरएस-1C, आयएमएस 1, कार्टोसॅट-2B

(4) आयआरएस-1C, आयआरएस-P2, आयएमएस 1, कार्टोसॅट-2B

Select the chronological order of following satellites :

(1) Cartosat-2B, IMS 1, IRS-1C, IRS-P2

(2) IRS-P2, Cartosat-2B, IMS 1, IRS-1C

(3) IRS-P2, IRS-1C, IMS 1, Cartosat-2B

(4) IRS-1C, IRS-P2, IMS 1, Cartosat-2B

-oOo-

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

सूचना — (पृष्ठ 1 वरून पुढे....)

(8) प्रश्नपुस्तिकेमध्ये विहित केलेल्या विशिष्ट जागीच कच्चे काम (रफ वर्क) करावे. प्रश्नपुस्तिकेव्यतिरिक्त उत्तरपत्रिकेवर वा इतर कागदावर कच्चे काम केल्यास ते कॉपी करण्याच्या उद्देशाने केले आहे, असे मानले जाईल व त्यानुसार उमेदवारावर शासनाने जारी केलेल्या "परीक्षांमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचे अधिनियम-82" यातील तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती कमाल एक वर्षाच्या कारावासाच्या आणि/किंवा रुपये एक हजार रकमेच्या दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल.

(9) सदर प्रश्नपत्रिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ संपल्यानंतर उमेदवाराला ही प्रश्नपुस्तिका स्वत:बरोबर परीक्षाकक्षाबाहेर घेऊन जाण्यास परवानगी आहे. **मात्र परीक्षाकक्षाबाहेर जाण्यापूर्वी उमेदवाराने आपल्या उत्तरपत्रिकेचा भाग-1 समवेक्षकाकडे न विसरता परत करणे आवश्यक आहे.**

नमुना प्रश्न

प्रश्न क्रमांक **201.** सतीची चाल नष्ट करण्यासीठी कोणी मूलत: प्रयत्न केले?

(1) स्वामी दयानंद सरस्वती (2) ईश्वरचंद विद्यासागर

(3) राजा राममोहन रॉय (4) गोपाळकृष्ण गोखले

ह्या प्रश्नाचे योग्य उत्तर "(3) राजा राममोहन रॉय" असे आहे. त्यामुळे या प्रश्नाचे उत्तर "(3)" होईल. यास्तव **खालीलप्रमाणे** प्रश्न क्र. 201 समोरील उत्तर-क्रमांक "③" हे वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करून दाखविणे आवश्यक आहे.

प्र. क्र. 201. ① ② ● ④

अशा पद्धतीने प्रस्तुत प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाचा तुमचा उत्तरक्रमांक हा तुम्हाला स्वतंत्ररीत्या पुरविलेल्या उत्तरपत्रिकेवरील त्या त्या प्रश्नक्रमांकासमोरील संबंधित वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करून दाखवावा. **ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे, पेन्सिल वा शाईचे पेन वापरू नये.**

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

SEAL